

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om gödsselfabrikat

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om gödsselfabrikat, som upphäver gödselmedelslagen från 1993.

Syftet med propositionen är att revidera, förenhetliga och klarlägga lagstiftningen om gödsselfabrikat, med beaktande av de nationella utvecklingsmålen och de ändringsbehov som framkommit i praktiken. I förslaget beaktas också den tillsyn och verkställighet som Europaparlamentets och rådets förordning om gödselmedel från 2003 förutsätter i Finland. Den föreslagna lagen gäller också den tillsyn som förutsätts av Europaparlamentets och rådets förordning om hälsobestämmelser för animaliska produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel, och annan verkställighet av förordningen, till den del den gäller gödsselfabrikat. I lagen föreslås också vissa ändringar som beror på annan nationell lagstiftning, t.ex. grundlagsreformen, och som gäller författningsnivån, bemyndiganden, tillsynssystemet, administrativa tvångsmedel samt överklagande.

Genom lagen regleras de allmänna kvalitetskrav för gödsselfabrikat, som gödsselfabrikat skall uppfylla för att få tillverkas för utsläppande på marknaden, släppas ut på marknaden, användas och importeras. De gödsselfabrikat som finns på marknaden skall ingå antingen i den nationella förteckningen över gödsselfabrikats typbeteckningar eller i

Europeiska gemenskapens förteckning över gödselmedelstyper. Lagen skall också gälla export samt delvis tillverkning av gödsselfabrikat på gårdarna för eget bruk och annan användning av gödsselfabrikat.

Tyngdpunkten i myndighetstillsynen över gödsselfabrikat skall i fortsättningen ligga på tillsyn över verksamhetsutövarnas egenkontroll, marktillsyn och tillsyn över användningen av gödsselfabrikat. Det föreslås att vissa anläggningar som tillverkar gödsselfabrikat eller råvaror till sådana måste godkännas. Av de anledningar som nämns ovan har bestämmelserna om tillsynsmyndigheter och tillsynssystemet samt tvångsmedels- och påföljdssystemet preciserats och utökats. Avsikten är att med hjälp av ändringarna säkerställa att de gödsselfabrikat som finns på marknaden är av god kvalitet, säkra och lämpliga för växtproduktion och att de inte innehåller sådana mängder skadliga produkter, ämnen eller organismer som är farliga för människor, djur, växter eller den övriga naturen.

Den avgift som uppbärs till staten för myndighetsprestationer som avses i den föreslagna lagen bestäms enligt lagen om grunderna för avgifter till staten.

Avsikten är att den föreslagna lagen skall träda i kraft den 1 maj 2006.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÅN MOTIVERING.....	3
1. Inledning.....	3
2. Nuläge	3
2.1. Gödselmedelslagstiftning och praxis	3
Gödselmedelslagstiftning.....	3
Annan nationell lagstiftning.....	4
2.2. Lagstiftningen i EU och i utlandet.....	4
Lagstiftningen i EU	4
Sverige.....	5
Danmark.....	5
Tjeckien	5
Norge.....	6
2.3. Bedömning av nuläget	6
3. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	8
3.1. Målsättning.....	8
3.2. De viktigaste förslagen.....	9
4. Propositionens konsekvenser	12
4.1. Ekonomiska konsekvenser	12
4.2. Konsekvenser för myndigheterna	13
4.3. Konsekvenser för miljön	13
4.4. Samhälleliga konsekvenser	13
5. Beredningen av propositionen	14
5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	14
5.2. Remissyttranden och hur de har beaktats.....	14
6. Samband med andra propositionen	15
DETALJMOTIVERING.....	17
1. Lagförslag.....	17
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	17
2 kap. Bestämmelser om gödselmedelsfabrikat	21
3 kap. Bedrivande av verksamhet	25
6 kap. Myndigheter	27
5 kap. Tillsyn	29
6 kap. Administrativa tvångsmedel och påföljder	32
7 kap. Särskilda bestämmelser	34
2. Ikraftträdande.....	36
3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	36

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Gödselmedel och andra gödselmaterial används för att främja jord- och skogsbrukets samt trädgårdsodlingens verksamhetsbetingelser. De förbättrar växternas tillväxt samt skördens kvalitet och kvantitet. Gödselmedel och andra gödselmaterial verkar grundar sig på växtnäringsämnen eller på andra ämnen som är nyttiga för växter, människor och djur. Andra gödselmaterial kan också tillsättas jorden för att upprätthålla och förbättra dess fysikaliska egenskaper eller öka den biologiska aktiviteten. Indirekt påverkar gödselmedel och andra gödselmaterial livsmedlens kvalitet och säkerhet samt människors och djurs hälsa. Genom gödselmedelstiftning och en fungerande tillsyn kan man minska eventuella olägenheter för miljön och näringskedjan som beror på användningen av gödselmedel och andra gödselmaterial.

Den nuvarande lagstiftningen delar in gödselmedel i egentliga gödselmedel samt andra gödselmaterial. Egentliga gödselmedel är organiska och oorganiska gödselmedel och andra gödselmaterial bl.a. kalkningsämnen, jordförbättringskompost och gödslade växtunderlag. De vanligaste gödselmedlen som finns på marknaden är oorganiska gödselmedel, t.ex. NPK- och PK-gödselmedel. Organiska gödselmaterial är t.ex. jordförbättringskompost och växtunderlag.

Brokigheten av gödselmaterial har ökat betydligt under de senaste 10 åren. De senaste rönerna från vetenskaplig forskning och undersökningar om sjukdomsalstrare och skadliga ämnen som drabbar människor, djur och växter och som eventuellt förekommer i gödselmaterial och råvaror till sådana har gjort att Europeiska unionens (EU) lagstiftning har skärpts och preciserats. I synnerhet på grund av de nya uppgifter som EU:s lagstiftning fört med sig är det redan nu vanligt med anläggningar som godkänts för bearbetning av animaliska biprodukter inom gödselmedeltillsynen. Verksamhetsutövarna har haft svårigheter med att sammanjämka gödselmedel- och miljölagstiftningen.

2. Nuläge

2.1. Gödselmedelstiftning och praxis

Gödselmedelstiftning

Den gällande gödselmedelstiftningen (232/1993) gavs 1993 när Finland förberedde sin anslutning till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Lagen trädde i kraft vid ingången av 1994. Beredningen av gödselmedelstiftningen baserade sig på avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet), som förutsatte att Finland anpassar sin lagstiftning om gödselmedel och andra gödselmaterial till Europeiska gemenskapens (EG) lagstiftning. Gödselmedelstiftningen gäller tillverkning, marknadsföring och import av gödselmedel och andra gödselmaterial. Syftet med lagstiftningen har varit att säkerställa att det på marknaden finns endast gödselmedel och andra gödselmaterial som uppfyller kraven och som är lämpliga för sitt ändamål och inte innehåller sådana mängder skadliga ämnen som är farliga för människor, djur eller den övriga naturen. I de beslut och förordningar som jord- och skogsbruksministeriet utfärdat med stöd av lagen bestäms i detalj om gödselmedel och andra gödselmaterial, kvalitetskrav och märkningar som gäller dem samt om tillsyn över iakttagandet av lagstiftningen. Andra gödselmaterial skall dessutom enligt lagen vara homogena samt i fråga om sammansättningen och sådana egenskaper som är viktiga för användningen, t.ex. finhetsgraden, fuktighetshalten och renheten, vara sådana som köparna i allmänhet har anledning att förutsätta. Enligt gällande lagstiftning får i Finland marknadsföras EG-gödselmedel samt gödselmedel som ingår i den nationella förteckningen över gödselmedel och andra nationella gödselmaterial. Andra gödselmaterial, men inte gödselmedel, skall innan de börjar marknadsföras ha typbenämningar och handelsnamn som är fastställda av Kontrollcentralen för växtproduktion (KTTK).

Annan nationell lagstiftning

Bestämmelser om gödselmedel och andra gödselmedel finns också i kemikalielagen (744/1994), lagen om transport av farliga ämnen (719/1994), avfallslagen (1072/1993), miljöskyddslagen (86/2000), marktäktlagen (555/1981) och hälsoskyddslagen (763/1994) samt i bestämmelser som utfärdats med stöd av dessa lagar och i rådets förordning (EEG) nr 259/93 om övervakning och kontroll av avfallstransporter inom, till och från Europeiska gemenskapen. Bestämmelser om gödselmedel och andra gödselmedel av vegetabiliskt ursprung finns också i lagen om skydd för växters sundhet (702/2003). För att bekämpa och förebygga djursjukdomar kan på motsvarande sätt bestämmelser om gödselmedel och andra gödselmedel utfärdas i lagen om djursjukdomar (55/1980) samt i lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996).

Konsumentskyddslagen (38/1978) och den lagstiftning som hänför sig till den gäller handel med gödselmedel och andra gödselmedel när en enskild konsument köper produkter av en näringsidkare. Produktansvarslagen (694/1990) gäller även gödselmedel och andra gödselmedel när en produkt har orsakat skada på en privatperson eller på sådan egendom som vid tidpunkten för skadan i huvudsak var i enskild användning därför att produkten inte varit tillräckligt säker. Annan handel faller åter inom köplagens (355/1987) tillämpningsområde. På skador som orsakats av gödselmedel kan i princip tillämpas även skadeståndslagen (412/1974). Alla ovan nämnda lagar är allmänna lagar och i förhållande till dem tillämpas gödselmedelslagen som en kompletterande speciallag som gäller produkters kvalitet och märkning samt skadestånd.

2.2. Lagstiftningen i EU och i utlandet

I det följande granskas i korthet förutom EU:s lagstiftning den gödselmedelslagstiftning som finns i de nordiska länderna och Tjeckien i fråga om nationella gödselmedel.

Lagstiftningen i EU

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2003/2003 om gödselmedel (göd-

selmedelsförordningen) gäller tillverkning för utsläppande på marknaden, utsläppande på marknaden och kvalitetskontroll av gödselmedel med beteckningen "EG-GÖDSELMEDEL". Syftet med gödselmedelsförordningen är att genom att förenhetliga bestämmelserna om gödselmedels kvalitet och märkning främja fri handel med dem inom EU. Genom gödselmedelsförordningen harmoniserades EU:s lagstiftning om gödselmedel, bestämmelserna om provtagningsmetoder och analys av gödselmedel samt tillsynen gällande enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt och deras egenskaper, gränsvärden och detonationssäkerhet. Gödselmedelsförordningen innehåller en ny skydds klausul som gäller alla EG-gödselmedel, enligt vilken en medlemsstat i EU tillfälligt får förbjuda utsläppande på marknaden av ett visst EU-gödselmedel inom sitt territorium eller kräva att det uppfyller särskilda villkor, om den har skälig anledning att misstänka att detta gödselmedel utgör en risk för människors, djurs eller växters säkerhet eller hälsa eller utgör en miljörisk. Gödselmedelsförordningen gäller både fasta och flytande oorganiska gödselmedel och den innehåller en typbeteckningsförteckning över gödselmedel som får förses med märkningen "EG-GÖDSELMEDEL". EG-gödselmedlen är upptagna i förteckningen under respektive typbeteckning och i fråga om dem beskrivs tillverkningsmetoden och huvudbeståndsdelar samt bestäms minimihalt av näringsämnen och hur näringsämnen skall uttryckas. Gödselmedelsförordningen gäller inte gränsvärden för tungmetaller, t.ex. kadmium, i gödselmedel.

I gödselmedelsförordningen har man byggt in ett system enligt vilket nya gödselmedelstyper kan upptas i och gamla tas bort från förordningens bilagor. I gödselmedelsförordningen föreskrivs om de allmänna krav som gödselmedelstyperna skall uppfylla för att nya EG-gödselmedel skall kunna upptas i förordningens bilagor. Även kraven på överensstämmelse när det gäller blandade gödselmedel har preciserats, liksom kraven på märkning av de näringsämnen som används i dem. Genom gödselmedelsförordningen föreskrivs också om de krav på jämförande bedömning som tillämpas på material om sådana nya gödselmedelstyper som kan utgöra en

hälso- eller säkerhetsrisk. Nytt i gödselmedelsförordningen är också de kriterier som uppställts för de godkända laboratorier som bedömer om EG-gödselmedel överensstämmer med kraven för hur bedömningen av EG-gödselmedels överensstämmelse med kraven skall gå till.

Gödselmedelsförordningen förutsätter att medlemsstaterna fastställer nationella bestämmelser om påföljder för överträdelser av bestämmelserna i förordningen. Likaså ger gödselmedelsförordningen möjlighet att besluta nationellt om sättet att meddela vissa krav på märkning.

I den nya lagen om gödselmedel föreslås nationella bestämmelser om andra gödselmedel än sådana som betecknas "EG-GÖDSELMEDEL".

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel (biproduktförordningen) reglerar i synnerhet produkter från biogas- och komposteringsanläggningar, tekniska bearbetningsanläggningar för naturgödsel samt bearbetningsanläggningar för animaliska kategori 2- och kategori 3-biprodukter, t.ex. rötrest, kompost, bearbetad naturgödsel, köttbenmjöl, som eventuellt används antingen som gödselmedel eller som råvaror till gödselmedel. Biproduktförordningen förutsätter att tillsynsmyndigheten godkännt biogas- och komposteringsanläggningar samt tekniska anläggningar som använder animaliska biprodukter som råvara. Biproduktförordningen innehåller bestämmelser om förutsättningarna för godkännande. Vid dessa anläggningars egenkontroll samt vid den officiella tillsynen över dem skall dessutom anlitas godkända laboratorier för nödvändiga analyser.

Sverige

Den svenska lagstiftningen om gödselmedel är inte helt jämförbar med Finlands nuvarande gödselmedelslagstiftning. Det centrala i systemet är att i Sverige gäller endast EU:s lagstiftning om gödselmedel, och Sverige har egentligen inte ställt några särskilda krav på nationella gödselmedel. Nationellt bestäms om gödselmedel med hjälp av mil-

jöskyddslagstiftningen och denna lagstiftning gäller endast spridning, användning och lagring av gödselmedel. Det finns flera förordningar som gäller miljöskydd, av vilka i första hand Förordningen om miljöhänsyn i jordbruket 1998:915 samt Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd 1998:899 gäller spridning, användning och lagring av gödselmedel. I Finland regleras motsvarande saker i lagstiftningen om jordbrukets miljöskydd. Nationell tillsynsmyndighet är Jordbruksverket, som vid behov kan meddela närmare anvisningar om författningarna.

Danmark

Den danska lagen om gödselmedel och jordförbättringsmedel (LBK nr 853 af 25/09/1996 Bekendgørelse af lov om gødning og jordforbedringsmidler m.m.) jämte ändringar liknar i mycket Finlands nuvarande gödselmedelslag. I Danmark övervakas gödselmedel av Plantedirektorat som nationell tillsynsmyndighet. Lagstiftningen förutsätter att verksamhetsutövare ansöker om kontroll och godkännande av gödselmedelsförpackningsmärkning och varudeklarationer hos den nationella tillsynsmyndigheten innan de släpps ut på marknaden. Den nationella tillsynsmyndigheten för årligen en skriftlig förteckning över gödselmedel som släppts ut på marknaden. Förutom godkännandet av gödselmedel sköter den nationella tillsynsmyndigheten marknads tillsynen. Verksamhetsutövarna skall varje år skriftligen meddela den mängd godkända gödselmedel som de levererat till marknaden. Denna ligger sedan till grund för de tillsynsavgifter som den nationella tillsynsmyndigheten påför verksamhetsutövarna. Verksamhetsutövare som brutit mot lagen kan påföras böter.

Tjeckien

Den tjeckiska gödselmedelslagen (156/1998) gäller gödselmedel, jordförbättringsmedel, tillväxtbefrämjande medel och växtunderlag samt testning av jordbruksmark. För att gälla gödselmedel är lagstiftningen omfattande och redan i sig inriktad på att skydda marken. Den som tillverkar, för-

medlar och importerar gödselmedel skall registrera sina gödselmedel innan de släpps ut på marknaden genom en ansökan riktad till den nationella tillsynsmyndigheten (Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský / Central Institute for Supervising and Testing in Agriculture). Sökanden betalar eventuella test som krävs för att den nationella tillsynsmyndigheten skall godkänna gödselmedelfabrikatet. Gödselmedelfabrikat godkänns för införande i den nationella tillsynsmyndighetens gödselmedelsregister för fem år i sänder. I lagen ställs också särskilda krav på lagring av gödselmedelfabrikat. Exempelvis när gödselmedelfabrikat lagras på gårdarna skall man beakta skyddet av miljön och marken samt risker som gödselmedlen eventuellt medför för livsmedelskedjan. I lagen bestäms också om användning av gödselmedelfabrikat på jordbruks- och skogsmark. Lagen förpliktar verksamhetsutövare att tillåta att det tas markprover på deras jordbruksmark med sex års mellanrum. Syftet med testningen är att förhindra att skadliga ämnen hamnar i matkedjan. Tillsynsmyndigheten har rätt att förhindra att en tillverkare, förmedlare eller importör gödselmedelfabrikat släpps ut på marknaden, om det inte uppfyller lagens krav. Likaså kan den ingripa i verksamhet på marknaden som strider mot gödselmedelslagen. För brott mot lagen kan verksamhetsutövarna påföras böter.

Norge

Den norska gödselmedelslagstiftningen består av tre förordningar. Förordningen om handel med gödselmedel och kalkningsämnen (FOR 2003-0704 NR 1063: Forskrift om handel med gjødsel og kalkningsmidler mv.) gäller mineralgödselmedel, kalkningsämnen som används som gödselmedel och jordförbättringsmedel samt mineraliska gödselmedelfabrikat. Förordningen om gödselmedelfabrikat tillverkade av organiska råvaror (FOR 2003-0704 nr 951: Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav) gäller alla gödselmedelfabrikat som tillverkas av organiska råvaror, deras tillverkning, kvalitetskrav, lagring och användning. Den tredje förordningen gäller begränsning av användningen av gödselmedel, jordförbättringsmedel och växtunderlag, om produkten innehåller animaliskt avfall eller bearbetade animaliska proteiner (FOR 2002-

01-24 nr 63: Forskrift om begrensinger for bruk av gjødsel, jordforberedningsmidler, dyrkingmedier mv. som inneholder kompostert animalisk avfall eller foredlede animaliske proteiner). Nationell tillsynsmyndighet är Mattilsynet. Den som släpper ut gödselmedelfabrikat på marknaden eller importerar gödselmedelfabrikat skall finnas i den nationella tillsynsmyndighetens register. Verksamhetsutövarna skall för tillsynen meddela den nationella tillsynsmyndigheten mängderna registrerade gödselmedelfabrikat som tillverkats eller släppts ut på marknaden varje år samt de totala mängderna kadmium i mineralgödselmedel, kalkningsämnen och andra motsvarande gödselmedelfabrikat. Verksamhetsutövarens tillsynsavgift bestäms enligt ovan nämnda mängder. Trots att Norge inte är medlem i EU, följer den norska gödselmedelslagstiftningen i stor utsträckning EU:s gödselmedelslagstiftning när det gäller kvalitets-, märknings- och förpackningskrav. Utöver den officiella tillsynen över gödselmedelfabrikat är verksamhetsutövaren skyldig att ordna egenkontroll av verksamheten, där man har fäst uppmärksamhet i synnerhet vid riskbedömningen och riskhanteringen samt ansvarsfördelningen. Planen för egenkontroll skall upprättas skriftligen. En verksamhetsutövare som inte iakttar registrerings-, rapporterings- och egenkontrollkraven i fråga om gödselmedelfabrikat eller inte betalar tillsynsavgifterna, kan dömas till böter. EU:s nuvarande gödselmedelsförordning och bi-produktförordning har ännu inte genomförts i den norska gödselmedelslagstiftningen, eftersom förordningarna ännu inte har fogats till EES-avtalet.

2.3. Bedömning av nuläget

Det finns organiska och oorganiska gödselmedel. År 2003 fanns det 34 importörer och inhemska tillverkare av gödselmedel. De släppte ut sammanlagt 895 000 ton oorganiska och 130 000 organiska gödselmedel på marknaden. Handel med gödselmedel bedrivs både via centralaffärerna och i form av direkta leveranser till slutanvändarna. Importerade gödselmedel levereras nästan helt och hållet antingen från importörens lager eller direkt från Finlands yttre gräns till slutanvändaren. Europeiska unionens (EU) utvidgning har möjliggjort direkt import av enstaka

gödselmedelspartier från närområdena. En ny marknadsföringsform som ökat kraftigt den senaste tiden är näthandeln via internet, där gödselmedel levereras direkt från tillverkaren, t.ex. i en annan medlemsstat i EU, till slutanvändaren, t.ex. jordbrukaren, den som anlägger ett grönområde eller golfbanan. Det är svårt för tillsynsmyndigheterna att övervaka denna näthandel.

Användningen av gödselmedel på åkrarna är starkt bunden till förändringarna inom jordbruket. Användningen av kväve och fosfor som ingår i dessa gödselmedel och kreatursgödseln tillsammans har minskat per hektar odlad åker tack vare stöd villkoren för EU:s miljöstöd och EU:s lagstiftning om nitrater. Jämfört med 1995 användes 2002 13 % mindre kväve och 39 % mindre fosfor per hektar åker.

Av gödselmedlen användes 2002 drygt 82 % inom åkerbruket, 18 % inom trädgårdsodlingen och 0,3 % inom skogsodlingen. Skogsgödselmedlens andel har minskat med hälften på 10 år. Under samma tid har värdet av använda trädgårdsgödselmedel mer än fördubblats. Det skattefria värdet av försäljningen av oorganiska gödselmedel var 2002 ca 212 miljoner euro. År 2002 importerades ca 60 miljoner kilo gödselmedel, dvs. största delen av de gödselmedel som såldes i Finland var inhemska. Samma år exporterades Finland ca 230 miljoner kilo gödselmedel.

De kalkningsämnen som används i Finland är både kalkstensfabrikat och slagg, mesakalk, aska och annan kalk som utgör biprodukter från industriprocesser och som används som kalkningsämnen. Den totala tillverkningen av kalkningsämnen som marknadsförs för användning på åkrar och i trädgårdar har de senaste åren uppgått till drygt en miljon ton. Den totala produktionen har varierat mycket litet, men andelen biproduktkalk håller på att öka kraftigt, 70 000 ton 2001 och 228 000 ton 2003. Importens andel av den totala mängden kalkningsämnen har varit liten (2003 1 %). År 2003 var antalet företag som marknadsförde kalkningsämnen och som stod under tillsyn 44.

Naturgödselbaserad jordförbättringskompost och naturgödselblandningar används i Finland i huvudsak inom åker- och trädgårdsproduktionen, medan återavfallsbaserad jordförbättringskompost används för an-

läggning av grönområden och landskapsarkitektur som råvara för växtunderlag. År 2003 omfattade tillsynen 58 företag som släppte ut dylika produkter på marknaden. Tills vidare har det inte förekommit någon import av jordförbättringskompost och naturgödselblandningar, men importen av humusfabrikat som används som jordförbättringsmedel har ökat kraftigt.

Växtunderlag – förpackad blomjord och mullblandningar som säljs i lösvikt – tillverkas i första hand i hemlandet, men handeln på EU:s inre marknad har kommit i gång och kommer att öka i och med utvidgningen av EU. År 2003 uppgick den totala tillverkningen till 1,6 miljoner kubikmeter och värdet av den var ca 40 miljoner euro. År 2003 omfattade tillsynen 62 tillverkare av växtunderlag, av vilka 10 var mera betydande.

Utöver den nuvarande lagstiftningen i Finland står helt och hållet användningen av gödselmedel och andra gödselmedel inom skogsbruket.

Av ovan nämnda gödselmedel och andra gödselmedel är största delen tillverkad med stöd av den nuvarande gödselmedelslagen och endast en liten del enligt EU:s lagstiftning. När det gäller verksamhetsutövare som släpper ut andra gödselmedel på marknaden och tillverkningen av dem är produkturvalet och nivån på anläggningarna mycket varierande och heterogen. Andra gödselmedel tillverkas, importeras och marknadsförs av både stora företag som är verksamma på den internationella marknaden och små lokala verksamhetsutövare vid sidan av jordbruket. Den mängd produkter som dessa verksamhetsutövare släpper ut på marknaden varierar t.o.m. inom samma produktgrupper från några kilo eller liter till nästan en miljon ton per år. Även det kommersiella värdet av gödselmedel varierar. Värdet av gödselmedel kan t.o.m. vara negativt, om det är fråga om en biprodukt från t.ex. en industriell process eller avfallsbehandling, varvid motivet för utsläppande på marknaden är att undvika större kostnader, t.ex. för slutdeponering av avfallet på en avstjälningsplats.

Den oklara gränsdragningen mellan miljö- och gödselmedelslagstiftningen har delvis berott på de lagstiftningsprojekt som pågår inom båda sektorerna i EU. I den nuvarande gödselmedelslagen har obehandlat slam från

reningsverk och slam från slamavskiljare ställts utanför tillämpningsområdet, när slammet som sådant används som gödsel-fabrikat. Om teknisk bearbetning, t.ex. kompos-tering, rötning eller kalkstabilisering, bland-ning med torv eller flis, används för att fram-ställa gödsel-fabrikat av obearbetat slam från reningsverk, hör slutprodukten till gödselme-delslagens tillämpningsområde. Praktiska problem har uppstått när avloppsreningsverk enligt miljötillstånd utfärdade av de regionala miljöcentralerna eller kommunala miljömy-nigheter har fått tillverka t.ex. jordförbät-tringsmedel, som hör även till gödselme-delslagens tillämpningsområde. Denna oklara situation har varit orsak till att det ibland har funnits jordförbättringsmedel på marknaden som inte har uppfyllt gödselmedelslagens krav.

Den oklara situationen har förbättrats av de ändringar i de lagstadgade skötselkraven som trädde i kraft vid ingången av 2005 och som gäller kompletterande villkor för direkta stöd till jordbrukarna. De lagstadgade skötselkra-ven baserar sig bl.a. på rådets direktiv 86/278/EEG om skyddet för miljön, särskilt marken, när avlopps-slam används i jordbru-ket (avlopps-slamdirektivet). I de komplette-rande villkoren förutsätts att slam från re-ningsverk och slam från slamavskiljare som används i jordbruket skall behandlas med metoder som är godkända av KTTK innan det sprids ut på åkrarna. De avloppsrenings-verk som levererar bearbetat slam till jord-bruket skall finnas i KTTK:s register. Enligt jord- och skogsbruksministeriets informa-tionstjänstcentral finns det numera ungefär 80 sådana avloppsreningsverk som överens-stämmer med bestämmelserna om jordbru-kets miljöstöd, men av dessa anläggningar finns bara ungefär hälften i KTTK:s register. Utanför gödselmedelstillsynen står förutom tillverkning för användning i jordbruket flera tiotals avloppsreningsverk som tillverkar jordförbättringsmedel antingen för försälj-ning till enskilda verksamhetsutövare, t.ex. sådana som anlägger grönområden eller kon-sumenter, eller för överlåtelse, t.ex. för sta-dens eller kommunens egen landskapsarki-tektur. I den föreslagna lagen om gödsel-fabrikat har strävan varit att bringa klarhet i ovan beskrivna uppgiftsfördelning.

3. Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1. Målsättning

Syftet med propositionen är att revidera och modernisera gödselmedelslagstiftningen med beaktande av de nationella ändringsbe-hov som framkommit i praktiken, ändringar-na i EU:s rättsakter, t.ex. gödselmedelsför-ordningen och biproduktförordningen, samt de krav som följer av ändringar i den allmän-na lagstiftningen, t.ex. grundlagen. Särskilt uppmärksamhet har fästs vid en ändamålsen-ligt ordnad tillsyn och vid klarare och mo-dernare bestämmelserna om tillsynen.

I den föreslagna lagen om gödsel-fabrikat innefattar begreppet gödsel-fabrikat både göd-selmedel och andra gödsel-fabrikat. Säkra gödsel-fabrikat av hög kvalitet som är lämpli-ga för växtproduktion främjar jord- och skogsbrukets samt trädgårdsodlingens verk-samhetsbetingelser. Med hjälp av gödsel-fabrikat kan man påverka vegetabiliska produk-ter kvalitet och indirekt livsmedlens säker-het och människornas hälsa. Användningen av gödsel-fabrikat påverkar också miljön och vattendragen.

För att säkerställa att gödselmedel som släppts ut på marknaden är av hög kvalitet, säkra och lämpliga för växtproduktion, har till lagen fogats ett allmänt kvalitetskrav för gödsel-fabrikat. Enligt kvalitetskravet skall gödsel-fabrikat uppfylla vissa krav för att de skall få tillverkas för utsläppande på markna-den, släppas ut på marknaden, användas, im-porteras och exporteras.

En viktig metod som föreslås för att uppnå målen för lagstiftningen är förutom anmäl-ningsskyldighet för verksamhetsutövare dessutom skyldighet att ordna egenkontroll av verksamheten samt ett godkännandeförfa-rande för vissa typer av anläggningar. För att ordna tillsynen på ett ändamålsenligt sätt och förhindra överträdelser av lagstiftningen fö-reslås att tillsyns-, tvångsmedels- och på-följdssystemet utvecklas och effektivteras. För att göra regelverket tydligare föreslås att den nya lagens struktur och bestämmelsernas ordningsföljd ändras till vissa delar jämfört med den gällande lagen.

I framtiden blir gödsel-fabrikaten säkrare för människor, djur och miljön samt lämpli-

gare för växtproduktion även tack vare strängare EU-bestämmelser om bearbetning av slam från reningsverk och avfall som bryts ned biologiskt samt skydd av marken.

3.2. De viktigaste förslagen

I lagen föreslås bestämmelser om gödsel-fabrikat som uppfyller de allmänna kvalitetskraven och som har typbeteckning samt som uppfyller märknings- och förpackningskraven, på samma sätt som i den gällande lagen. Endast sådana gödsel-fabrikat skall få tillverkas för utsläppande på marknaden, släppas ut på marknaden, användas, importeras och exporteras, som har sådana egenskaper att de ingår antingen i den nationella förteckningen över gödsel-fabrikats typbeteckning eller i den förteckning över typbeteckningar för gödselmedel som utgör bilaga till gödselmedelsförordningen. Den nationella förteckningen över gödsel-fabrikats typbeteckningar utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

I Finlands grundlag, som trädde i kraft den 1 mars 2000, reviderades bestämmelserna om utfärdande av förordningar och delegering av lagstiftningsbehörighet helt och hållet. Enligt 80 § i grundlagen bygger utfärdandet av förordningar alltid på ett uttryckligt bemyndigande antingen i grundlagen eller i någon annan lag. Bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag kan dessutom utfärdas endast genom lag.

I den lagstiftning som reglerar gödsel-fabrikat har det varit praxis att i lagen inta omfattande befogenheter för jord- och skogsbruksministeriet att utfärda förordningar. Normerna gällande branschen har således i praktiken preciserats genom ministeriets förordningar och beslut. Till följd av grundlagen bör sådana normer i beslut och förordningar som utfärdats med stöd av den nuvarande gödselmedelslagen och som gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter lyftas upp på lagnivå på det sätt som avses i 80 § i grundlagen.

EU:s gödselmedelslagstiftning är mycket teknisk och detaljerad. I gödselmedelsförordningens bilagor hänförs rättsaktsdelens normer till bestämningsmetoder och krav för

de olika kategorierna av gödsel-fabrikat. För att Finland skall kunna ta till sig gödselmedelsförordningen förutsätts det att lagstiftningen om gödsel-fabrikat revideras. För att samordna gödselmedelsförordningen och Finlands nationella lagstiftning har i den föreslagna lagen om gödsel-fabrikat särskild uppmärksamhet fästs bl.a. vid bestämmelserna om gödsel-fabrikatens kvalitet, märkning och marknadsföring (5-8 § i förslaget). Den tillsyn och annan verkställighet som gödselmedelsförordningen förutsätter påverkar också den föreslagna lagen. Gödselmedelsförordningen förutsätter dessutom att EU:s medlemsstater fastställer nationella bestämmelser om påföljder för överträdelser av gödselmedelsförordningen. Medlemsstaterna kan med stöd av gödselmedelsförordningen också bestämma att vissa obligatoriska uppgifter skall lämnas om gödsel-fabrikat som släpps ut på marknaden. Den nationella lagstiftningen omfattas största delen av de gödsel-fabrikat som tillverkas och släpps ut på marknaden i Finland. Det är dock nödvändigt att i lagen bibehålla bemyndigande för jord- och skogsbruksministeriet att utfärda förordningar om flera tekniska detaljer i anslutning till tillverkning och utsläppande på marknaden av gödsel-fabrikat samt om verkställighet av tillsynen. De centrala normer som påverkar individens rättigheter och skyldigheter tas in i lagen, medan förordningarna innehåller preciseringsen som gäller enskilda fall.

Biproduktförordningen åter ställer krav på den föreslagna lagen i fråga om tillverkning av organiska gödsel-fabrikat av animaliska biprodukter eller om användning av animaliska biprodukter som råvaror till gödsel-fabrikat. Enligt lagförslaget skall tillsynsmyndigheten, som är det nya Livsmedelssäkerhetsverket, inspektera och godkänna biogas- och komposteringsanläggningar samt tekniska bearbetningsanläggningar för naturgödsel samt kontrollera andra verksamhetsutövare som deltar i processen och deras förfaranden. Om anläggningarna inte är godkända av Livsmedelssäkerhetsverket och ändå bearbetar animaliska biprodukter, kan slutprodukterna från processerna användas endast som stöd- eller täckmaterial på avstjälningsplatser som är godkända i enlighet med miljölagsstiftningen eller så kan slutprodukten brännas i en förbränningsanläggning som är godkänd

i enlighet med miljölagstiftningen. Livsmedelssäkerhetsverket upprätthåller och publicerar också en förteckning över godkända anläggningar och godkända laboratorier, där prov på gödselselfabrikat av animaliskt ursprung som tagits i samband med anläggningarnas egenkontroll och tillsynen skall analyseras. Om godkända anläggningar eller godkända laboratorier inte handlar i enlighet med bestämmelserna, kan godkännandet återkallas.

I lagen föreslås bestämmelser med stöd av vilka verksamhetsutövaren är skyldig att ordna egenkontroll av verksamheten. Inom egenkontrollsystemet skall man identifiera och förteckna tillverkning, hantering och lagring av gödselselfabrikat samt ordna regelbunden övervakning av dessa. Till egenkontrollen hör också att råvarorna till gödselselfabrikat kan spåras. Verksamhetsutövaren är i sin egenkontroll förpliktad att själv bedöma bl.a. riskerna i samband med råvarornas spårbarhet och tillverkningen. Jord- och skogsbruksministeriet utfärdar genom förordning närmare bestämmelser om hur verksamhetsutövare som tillverkar gödselselfabrikat, transporterar, lagrar och släpper ut på marknaden, förmedlar, importerar och exporterar gödselmedel skall ordna sin verksamhet.

Myndighetsorganisationen enligt den föreslagna lagen förblir i sak densamma som tidigare, men de tillsynsbestämmelser som gäller den förtydligas och preciseras. Huvudansvarig tillsynsmyndighet är Livsmedelssäkerhetsverket, som består av fyra aktörer inom livsmedels- och veterinärförvaltningen, av vilka en, KTTK, fungerade tidigare som tillsynsmyndighet för gödselmedelövervakning. Vid tillsynen anlitar Livsmedelssäkerhetsverket arbetskrafts- och näringscentralernas landsbygdsavdelningar samt de inspektörer som den bemyndigat för uppdraget. Vid import och export bistås Livsmedelssäkerhetsverket av tullverket. Med auktoriserade inspektörer avses, till skillnad från den gällande lagens terminologi, endast personer utanför myndighetsorganisationen. Den allmänna styrningen och övervakningen av lagens verkställighet ankommer på jord- och skogsbruksministeriet.

I propositionens föreslås, i enlighet med nuvarande praxis, att Livsmedelssäkerhetsverket årligen skall göra upp en tillsynsplan

årligen skall göra upp en tillsynsplan för hur tillsynen skall ordnas.

Som officiellt laboratorium för analyser som hänför sig till tillsynen över gödselselfabrikat och egenkontrollen fungerar enligt propositionen Livsmedelssäkerhetsverkets laboratorium. Bedömning av om gödselselfabrikat överensstämmer med kraven kan också utföras i någon annat laboratorium som Livsmedelssäkerhetsverket har godkänt och som uppfyller kriterierna för godkännande. Livsmedelssäkerhetsverkets gödselmedelsövervakning godkänner också de laboratorier som skall godkännas enligt biproduktförordningen, och där man bl.a. utför mikrobiologiska analyser som hänför sig till egenkontrollen. Tillsynen över godkända laboratorier och upprätthållandet av en förteckning över dem ankommer på Livsmedelssäkerhetsverket.

Livsmedelssäkerhetsverkets laboratorium fungerar som referenslaboratorium för den officiella tillsynen samt för de privata laboratorier som utför analyser av gödselselfabrikat. Det utvecklar och testar vid behov nya analysmetoder, validerar dem samt organiserar vid behov jämförande bedömningar av analysmetoderna.

I propositionen föreslås att Livsmedelssäkerhetsverket för tillsynen upprätthåller ett riksomfattande register över sådana anmälningskyldiga verksamhetsutövare som avses i lagförslaget och över vissa uppgifter som omfattas av anmälningskyldigheten. I enlighet med kraven i 80 § i grundlagen uppräknas i lagen de uppgifter som får antecknas i registret.

Utgående från registeruppgifterna kan Livsmedelssäkerhetsverket med verksamhetsutövarnas samtycke publicera en förteckning över gödselselfabrikat som släpps ut på marknaden, vilken är avsedd för både verksamhetsutövarna och andra intressegrupper som använder gödselselfabrikat. Förteckningen skall uppta uppgifter om verksamhetsutövarna och deras gödselselfabrikat. Med hjälp av förteckningen kan bl.a. de som anlägger grönområden kontrollera att de gödselselfabrikat som de använder omfattas av myndigheternas tillsyn.

I lagen föreslås ett separat omnämnande av att EG-kommissionens auktoriserade inspektörer kan utföra inspektioner enligt 24 § och få upplysningar och handlingar enligt 25 §.

Livsmedelssäkerhetsverket skall samarbeta med EG-kommissionens auktoriserade inspektörer vid inspektionerna.

För att säkerställa tillräcklig information föreslås i lagen bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter, enligt vilken tillsynsmyndigheterna åläggs att underrätta de behöriga miljö-, livsmedels-, veterinär-, hälso- skydds-, räddnings- eller polismyndigheterna om eventuella faror för människors eller djurs hälsa eller säkerhet, växters sundhet eller miljön som gödselmedel, råvaran till det, användningen av ett gödselmedel, råvaran till det eller bägge orsakar.

För att effektivisera tillsynen föreslås att lagens straffbestämmelse ses över. En ny påföljd är att Livsmedelssäkerhetsverket samtidigt får möjlighet att ge verksamhetsutövaren ett skriftligt förordnande om de åtgärder som skall vidtas när lagstiftningen har överträtts. På samma sätt som enligt den nuvarande lagstiftningen skall Livsmedelssäkerhetsverket publicera resultaten av tillsynen.

Efter att den gällande gödselmedelslagen stiftades har produktansvarslagens tillämpningsområde 1999 utvidgats till att omfatta även jordbruksråvaror. Denna ändring grundar sig på Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/34/EG om ändring av rådets direktiv 85/374/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister. På ersättning för skada som orsakats på en person eller på sådan egendom som är avsedd för enskild användning eller konsumtion och som den skadelidande huvudsakligen har använt på ett sådant sätt skall i fortsättningen i fråga om gödselmedel tillämpas vad som föreskrivs i produktansvarslagen (694/1990). Genom att inbegripa jordbruksråvaror, t.ex. gödselmedel, i tillämpningsområdet för EU:s produktansvarslagstiftning har man försökt återställa konsumenternas förtroende för jordbruksproduktionens säkerhet och svara på kraven på en hög konsumentskyddsnivå samt framhäva producentens ansvar även för råvarornas kvalitet.

I den nuvarande gödselmedelslagens paragraf om skadestånd har både konsumentskyddsfrågor och beaktandet av jordbrukarens rättsskydd poängterats vid ersättandet av skador. Jord- och skogsbruksministeriet har i

sitt betänkande (JsU 6/1997 rd) tagit upp förhållandet mellan gällande bestämmelser om handel med utsäde och bestämmelserna om andra jordbruksprodukter av motsvarande slag, t.ex. gödselmedel, och påpekat behovet att revidera dessa bestämmelser. Utskottet ansåg att det inte finns någon saklig grund för att ha olika bestämmelser om olika produktgrupper och att olikheterna i praktiken endast leder till osäkerhet och förvirring. I lagen om gödselmedel är avsikten att för enhetliga skadeståndsbestämmelserna med beaktande av en klar och konsekvent lagstiftning samt principerna för den inre marknaden. Av denna anledning föreslås det att lagen inte skall innehålla någon särskild paragraf där det bestäms om skadeståndsansvar för den som tillverkar, förpackar, importerar eller annars släpper ut gödselmedel på marknaden. På ersättningen för skador som orsakats av verksamhet eller gödselmedel som avses i den föreslagna lagen tillämpas vad som föreskrivs i allmänna lagar, t.ex. köplagen (355/1987) och skadeståndslagen (412/1974). Den föreslagna lagen skall således inte fungera som grund när man avgör tvister mellan olika avtalsparter och ersättningskrav för skador som eventuellt hänförs till dem. Som speciallag säkerställer lagen om gödselmedel endast en hög kvalitet på gödselmedel samt erbjuder förutsättningar för myndigheternas tillsyn.

I lagförslaget ändras den avgift som upp bärs till staten för myndigheternas prestationer så att den bestäms enligt lagen om grunderna för avgifter till staten. Praxis ändras så att den motsvarar annan lagstiftning som hänförs till tillsynen över primärproduktionen. Den s.k. marknadstillsynen över gödselmedel som släppts ut på marknaden skall vara avgiftsfri för verksamhetsutövaren liksom anvisningar och information från myndigheterna.

I propositionen föreslås att mera exakta bestämmelser på lägre nivå än lag utfärdas genom förordningar av jord- och skogsbruksministeriet. Dessa bestämmelser innehåller detaljerad reglering av teknisk natur. De centrala normerna som påverkar individens rättigheter och skyldigheter tas in i lagen, medan det innehåll som gäller enskilda fall preciserar först i förordningarna.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Ekonomiska konsekvenser

Kostnaderna för tillsynen enligt den nuvarande gödselmedelslagstiftningen uppbärs två gånger om året av dem som tillverkar och importerar gödselmaterial i form av en avgift som bestäms särskilt för varje fabrikatgrupp utgående från tillverknings- och importvolymerna.

Verkställigheten av gödselmedelsförordningen i Finland förutsätter att lagstiftningen om gödselmaterial revideras samt att avgiftssystemet förnyas. Enligt lagförslaget bestäms de avgifter som uppbärs till staten för myndighetsprestationer enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Det beräknas att de totala kostnaderna för tillsynen över gödselmaterial utvecklas enligt bifogade tabell.

De totala kostnaderna för tillsynen över gödselmaterial (1000 €)

	v. 2003 utfallning	v. 2005 uppskattning	v. 2006 uppskattning	v. 2007 uppskattning
Avgiftsbelagd verksamhet	266	601	611	574
Icke avgiftsbelagd verksamhet	176	242	252	241
Sammanlagt	442	843	863	815

De totala kostnaderna för tillsynen över gödselmaterial kommer 2005 att nästan fördubblas jämfört med de faktiska kostnaderna 2003. En stor orsak till ökningen är att antalet verksamhetsutövare som omfattas av tillsynen över gödselmaterial kommer att öka med ca 50 % jämfört med nuläget. I synnerhet tillsynen över verksamhetsutövarnas skyldighet att ordna egenkontroll och myndigheternas godkännande av vissa anläggningar, marknadstillsynen över gödselmaterial och tillsynen över användningen av gödselmaterial ökar tillsynsmyndigheternas uppgifter. Av dessa uppgifter är myndighetstillsynen över verksamhetsutövarnas egenkontroll, myndighetsgodkännandet av anläggningar och laboratorier samt tillsynsverksamheten i anslutning till export och import avgiftsbelagd myndighetsverksamhet.

För verksamhetsutövarna innebär det föreslagna kravet på egenkontroll i någon mån ökade kostnader, men kostnadseffekterna antas ändå inte bli betydande. Dessutom blir de verksamhetsutövare av vilka krävs godkännande av anläggningen tvungna att effektiva sin egenkontroll jämfört med nuläget samt att anlita ett godkänt eget eller utomstående laboratoriums analystjänster.

Verksamhetsutövarna åläggs enligt försla

get skyldighet att meddela vissa uppgifter om verksamheten innan verksamheten inleds samt väsentliga ändringar i verksamheten. Anmälningsskyldigheten motsvarar i huvudsak den gällande lagens bestämmelser och medför inget oskäligt besvär och inga oskäliga kostnader för verksamhetsutövarna. Anmälningsskyldigheten gäller inte bl.a. parti- och detaljhandeln. Utgående från anmälningarna för Livsmedelssäkerhetsverket ett riksomfattande register för tillsynen. Anmälningsskyldigheten omfattar också uppgifter om tillverkade gödselmaterial, tillverkningsvolymerna och gödselmaterialens råvaror som verksamhetsutövarna tillställer Livsmedelssäkerhetsverket en gång om året.

Enligt propositionen skall dessutom vissa anläggningar vara godkända innan verksamheten inleds. För de flesta anläggningarna innebär det föreslagna godkännandeförfarandet bara att den redan rådande situationen skrivs in i lag. Dyliga anläggningar som redan omfattas av godkännande är bl.a. biogas- och komposteringsanläggningar samt tekniska bearbetningsanläggningar för naturgödsel. Förfarandet medför inte i praktiken några nya åtgärder för anläggningarna, eftersom de redan berörs av biproduktförordningens bestämmelser om tillverkning och bearbetning av gödselmaterial av animaliskt ursprung. För

andra som börjar omfattas av godkännandet, t.ex. avloppsreningsverken, innebär det i någon mån merkostnader. Dessa anläggningar borde redan nu finnas i KTTK:s register över verksamhetsutövare och enligt specialvillkoren för miljöstud i anslutning till jordbruket borde anläggningarna använda sig av bearbetningsmetoder som är godkända av KTTK. För dessa anläggningarnas del hänför sig till lagens ikraftträdelsebestämmelse en övergångsbestämmelse som reserverar tillräckligt med tid för anpassning till de nya kraven.

4.2. Konsekvenser för myndigheterna

Tyngdpunkten i tillsynen förskjuts till övervakning av verksamhetsutövarnas egenkontroll av tillverkning och teknisk bearbetning av gödselselfabrikat samt till beviljande av godkännande för anläggningar inom sektorn för organiska gödselselfabrikat och tillsyn över dem samt till tillsyn över utsläppandet på marknaden av gödselselfabrikat och tillsyn över användningen av gödselselfabrikat. Detta ökar behovet av både tillsyn från Livsmedelssäkerhetsverkets sida och regional tillsyn för arbetskrafts- och näringscentralernas del. Det ökade behovet av analyser som den effektivare marknadstillsynen och organiska gödselselfabrikat kräver i de av Livsmedelssäkerhetsverket godkända laboratorier ökar också uppgifterna i Livsmedelssäkerhetsverkets laboratorium och de andra laboratorier runt om i landet som Livsmedelssäkerhetsverket godkänner. Detta eventuella ytterligare behov av tillsyn genomförs inom de ramar för statsfinanserna som statsrådet uppställt för 2005-2008.

Det godkännande av anläggningar som den föreslagna lagen förutsätter kräver samarbete mellan Livsmedelssäkerhetsverket och de regionala miljöcentralerna eller de kommunala miljömyndigheterna. För att främja detta samarbete borde Livsmedelssäkerhetsverket redan i det skede då ansökan om godkännande av anläggningen görs begära uppgifter om anläggningens miljötillstånd. Livsmedelssäkerhetsverket i sin tur borde lämna uppgifter om godkännandet av anläggningar till miljömyndigheterna så att de främjar behandlingen av anläggningarnas miljötillstånd.

4.3. Konsekvenser för miljön

Ett centralt mål för lagstiftningen om gödselselfabrikat är att med hjälp av tillsyn och lagstiftning minska de skador som användningen av gödselselfabrikat orsakar för miljön och näringskedjan genom att föreslå egenkontroll för verksamhetsutövarna och förutsätta att verksamhetsutövare som tillverkar eller tekniskt bearbetar organiska gödselselfabrikat och råvaror till dem har en godkänd anläggning. Dessutom föreslås att i lagen antas gemensamma kvalitetskrav samt noggrannare befogenheter att utfärda bestämmelser om skadliga ämnen i gödselselfabrikat. Störst bland de skador som tungmetallerna orsakar är anhopningen av kadmium i naturen, och detta försöker man förhindra bl.a. genom krav gällande maximihalten av kadmium i gödselselfabrikat. Finland har enligt kommissionens beslut 2002/398 (EG) om de nationella bestämmelser som anmälts av Republiken Finland enligt artikel 95.4 i EG-fördraget beträffande högsta tillåtna kadmiumhalt i gödselmedel rätt att bibehålla nationell lagstiftning som gäller begränsning av maximihalten kadmium i gödselmedel. Man försöker förhindra risker för växt- och djursjukdomar och sjukdomar hos människor samt eventuella överskridningar av tungmetallhalterna i gödselselfabrikat bl.a. genom kravet på egenkontroll, genom godkännandet av anläggningar som tillverkar gödselselfabrikat samt genom effektivare marknadstillsyn. I förslaget har man särskilt försökt beakta den eventuella risk för miljön som följer av den ökade användningen av biprodukter från industrin. Sådana risker kan vara t.ex. skadliga ämnen samt sjukdomsalstrare som drabbar människor, djur och växter. Likaså har man i förslaget försökt beakta de skärpta krav som EU inom de närmaste åren planerar för behandlingen av slam från reningsverk och avfall som bryts ned biologiskt samt krav som hänför sig till skyddet av marken.

4.4. Samhälleliga konsekvenser

När gödselselfabrikat tillverkas, släpps ut på marknaden och används måste man i större utsträckning än nu fästa uppmärksamhet vid att gödselselfabrikaten inte orsakar någon skada eller egentlig risk för människors eller djurs

hälsa eller säkerhet eller växters sundhet eller miljön. Genom verksamhetsutövarnas egenkontroll samt effektiv myndighetstillsyn kan man garantera säkra gödselproduktioner av god kvalitet för yrkesanvändare samt konsumenter. Med hjälp av gödselproduktioner av god kvalitet kan man också förbättra växternas tillväxt, få bättre skördar samt slutprodukter av god kvalitet.

I propositionen har man också klarlagt spelreglerna med miljölagstiftningen i fråga om sådana anläggningar som behandlar avfall samt biprodukter som kan användas antingen som sådana eller som kan göras till gödselproduktioner efter ytterligare bearbetning. En anläggning kan specialisera sig på avfallsbehandling eller så kan den välja bägge verksamheterna. Om en anläggning beslutar att producera gödselproduktioner av hög kvalitet av slutprodukten från anläggningsbearbetningen, innebär det att bearbetningsmetoderna effektivteras, att utbildningsbehovet ökar och att man eventuellt satsar på att marknadsföra produkten. Detta åter kan leda till ökat behov av arbetskraft. Eventuell ytterligare bearbetning av anläggningens slutprodukter, produktifiering till gödselproduktioner och utsläppande på marknaden kan också ges i uppdrag åt ett annat företag.

Inom jordbruket tvingar de allt större produktionsdjursgårdarna och de stora sammanlutningarna av produktionsdjursgårdar verksamhetsutövarna att söka nya lösningsmodeller bl.a. för bearbetningen av naturgödsel. Ett alternativ är att produktifiera obearbetad naturgödsel till gödselproduktioner som lämpar sig för marknaden. I en biogas- eller komposteringsanläggning som eventuellt finns i samband med gården kan man bearbeta även slam från reningsverk och slam från slamavskiljare i närområdet samt bioavfall som insamlats separat. En sådan verksamhet skulle ge gården mera inkomster, och samtidigt kunde den också skapa flera arbetsplatser på landsbygden.

För konsumenten spelar gödselproduktioner en viktig roll för ett lyckat resultat inom trädgårdsskötseln och anläggningen av grönområden, vilkas betydelse som en trivselhöjande faktor i såväl boende- som arbetsmiljön hela tiden ökar. Samtidigt måste man emellertid hela tiden försöka se till att konsumenter och yrkesanvändare inte exponeras för sjukdoms-

alstrare, tungmetaller eller andra skadliga ämnen när de använder gödselproduktioner.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningskedan och beredningsmaterial

Totalreformen av gödselmedelslagstiftningen har beretts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet i nära samarbete med KTTK. De förordningar av jord- och skogsbruksministeriet som hänför sig till lagen om gödselproduktioner bereds i expertgrupper som sammankallas av ministeriet under hösten 2005 och under 2006.

5.2. Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtanden om lagen om gödselproduktioner begärdes av utrikesministeriet, justitieministeriet, finansministeriet, kommunikationsministeriet, handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet. Utlåtande begärdes också av följande myndigheter: Ålands landskapsstyrelse, länsstyrelsen på Åland, Egentliga Finlands, Mellersta Finlands, Södra Österbottens, Norra Savolax och Satakunta TE-centralers landsbygdsavdelningar, Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, Finlands Miljöcentral (SYKE), Nylands, Sydvästra Finlands, Västra Finlands och Norra Karelen miljöcentraler, Tullverket samt i fråga om forskningen av Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi (MTT) och Skogsforskningsinstitutet. Bland organisationerna begärdes utlåtande av Biolaitosyhdistys, Energibranschens centralförbund rf, Jätelaitosyhdistys rf, Kalkitusyhdistys, Handelsträdgårdsförbundet rf, Kemiindustrins gödselmedels- och kalkningsarbetsgrupp, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf, Metsäteho Ab, ProAgria Landsbygdscentralernas Förbund, Puutarhaliitto – Trädgårdsförbundet rf, Finlands standardiseringsförbunds TK 116 kommitté för jordförbättringsmedel och växtunderlag, Finlands kommunförbund, Finska fjärrvärmeföreningen rf, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf, Svenska Lantbruks-sällskapens förbund, Turveteollisuusliitto rf,

Vatten- och avloppsverksföreningen i Finland, Grönmiljöförbundet rf samt Miljöföreningens förbund rf.

Det kom sammanlagt 27 utlåtanden. Största delen av remissinstanserna understödde en reform av gödselmedelslagstiftningen i enlighet med propositionen.

Justitieministeriet framförde vissa anmärkningar i anslutning till grundlagsaspekten samt några detaljerade ändringsförslag. Social- och hälsovårdsministeriet ansåg att verksamhetsutövarnas skyldighet att ordna egenkontroll enligt lagförslaget ligger i linje med den övriga livsmedelsproduktionen. Ministeriet föreslog att hälsoskyddsmyndigheterna skulle fogas till dem som är skyldiga att lämna uppgifter, vilket också Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral (STTV), som lyder under ministeriet, föreslog. Dessutom föreslog man att ett omnämnande av hälsoskyddslagen skulle fogas till tillämpningsområdet. Enligt finansministeriet borde det i lagens motivering mera exakt nämnas de planerade grunderna för inriktningen av kundernas kostnader för tillsynen. Man påpekade också att eventuellt behov av ytterligare tillsyn måste genomföras inom de ramar för statsfinanserna som statsrådet uppställt för 2005-2008. Tullverket föreslog av definitionerna av import och export skulle preciseras. Kommunikationsministeriet föreslog att det skulle förtydligas att lagen om gödselmaterial inte tillämpas på transport av farliga ämnen. Miljöministeriet och SYKE föreslog att miljölagstiftningen skulle beaktas noggrannare i den föreslagna lagen och var bekymrade bl.a. för överlappande lagstiftning. SYKE föreslog att tillsynen över vissa gödselmaterial som använts som biprodukter skulle fortsätta utan av Livsmedelssäkerhetsverket beviljat godkännande av anläggningen och att anmälningsförfarandet skulle regleras endast i miljölagstiftningen.

Vatten- och avloppsverksföreningen i Finland samt Biolaitosyhdistys föreslog att överlappningarna i fråga om godkännandet av anläggningar och miljötillstånd skulle utredas. Vatten- och avloppsverksföreningen föreslog dessutom att godkännande av anläggningen inte skulle krävas av små avloppsreningsverk. Biolaitosyhdistys, Turveteollisuusliitto rf och Grönmiljöförbundet rf ansåg att det räcker att tillverkningsvolymerna i fråga om

gödselmaterial anmäls en gång om året. De ansåg också att verksamhetsutövarnas normala inköps- och försäljningsbokföring räcker till för att fullgöra verksamhetsutövarnas skyldighet att föra register. Energiindustrin understödde användningen av trä- och torvaska från värmekraftverk som gödselmaterial i skogar och för landskapsarkitektur, något som den nuvarande gödselmedelslagstiftningen tillåter, och föreslog att möjligheterna att använda biprodukter som uppstår inom industrin och i samband med förbränningsanläggningars verksamhet som gödselmaterial borde preciseras. MTK ansåg att den föreslagna lagen begränsar återvinningen av näringsämnen inom jordbruket, men konstaterade ändå samtidigt att man inte vet tillräckligt om hur gödselmaterial som tillverkas av biprodukter inverkar på och vilka risker de eventuellt medför för marken, vatten, luften, växtodlingen och skördarnas kvalitet. MTT föreslog att det i lagförslaget borde tas ställning till användningen av genmodifierade organismer och märkningskravet i anslutning härtill samt att verksamhetsutövarna borde ha en obligatorisk examen. Kemiindustrins gödselmedels- och kalkningsarbetsgrupp föreslog att exporten inte skulle ingå i lagförslaget tillämpningsområde. Gödselmedel- och kalkningsarbetsgruppen understödde inte enhälligt lagförslaget nya indelning i kalkningsämnen och jordförbättringsmedel, medan åter Kalkitusyhdistys anser att den föreslagna ändringen klarlägger begreppen. Flera organisationer föreslog att övergångstiden för godkännandet av anläggningar skulle förlängas till 12 månader.

Både Turveteollisuusliitto rf och Grönmiljöförbundet rf anser att den obligatoriska egenkontrollen orsakar extra kostnader för verksamhetsutövarna. MTK och ProAgria Landsbygdscentralernas Förbund är bekymrade för att de ökande tillsynskostnaderna kommer att höja priserna på gödselmaterial.

Vid den fortsatta beredningen har anmärkningarna i utlåtandena beaktats i mån av möjlighet.

6. Samband med andra propositionen

Propositionen hänför sig till regeringens proposition av den 29 april 2005 med förslag

till lag om Livsmedelssäkerhetsverket (RP 54/2005 rd), i vilken föreslås att ett nytt ämbetsverk inrättas genom att fyra aktörer inom centralförvaltningen för livsmedels- och veterinärförvaltningen, av vilka en är KTTK, förenas.

Lagen om gödselselfabrikat avses träda i kraft samtidigt som den lag som skall utfärdas om

ett nytt Livsmedelssäkerhetsverk. Inrättandet av det nya ämbetsverket har beaktats i beredningen av den föreslagna lagen. Om lagförslaget i fråga inte godkänns eller om överlämnandet av propositionen fördröjs, skall de ändringar som detta medför göras i denna proposition.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag**1 kap. Allmänna bestämmelser**

1 §. Syfte. Det allmänna syftet med den föreslagna lagen är att gödsel-fabrikat som tillverkas i Finland och som släpps ut på marknaden i Finland är av hög kvalitet och säkra för miljön samt lämpliga för finländsk växtproduktion. Målet är att alla produkter som är ämnade för gödseländamål och för jordbättring och som används inom växtproduktionen, jord- och skogsbruket, trädgårdsodlingen samt vid anläggning av grönområden främjar växters tillväxt eller förbättra skördens kvalitet och kvantitet samt därigenom livsmedlens kvalitet eller förbättrar markens biologiska eller kemiska egenskaper eller biologiska aktivitet eller att de som gödsel-fabrikat bevisligen har en gynnsam inverkan på andra växters eller människors eller djurs välfärd. I kvalitetsstrategin för livsmedels-hushållningen i Finland, som baserar sig på kvalitets- och kedjetänkande, försöker man se livsmedelsproduktionskedjan som en enda helhet, där tillsynen bör vara obruten och produkternas ursprung spårbar samt kvalitetssäkringen och ansvaret för produkternas kvalitet bör betonas genom hela kedjan från primärproduktionen till konsumenten. Samtidigt främjas användningen av biprodukter från industrin som lämpar sig för gödseländamål och säkerställs att de som köper och använder gödsel-fabrikat får tillräcklig information.

2 §. Tillämpningsområde. Enligt 1 mom. hör till lagens tillämpningsområde fortfarande tillverkning av gödsel-fabrikat för utsläppande på marknaden, utsläppande på marknaden inklusive transport och import. Nytt är att användning samt export skall ingå i lagens tillämpningsområde.

I praktiken innebär förslaget till 1 mom. att vid export till länder utanför EU skall gödsel-fabrikaten uppfylla åtminstone samma allmänna kvalitetskrav som vid handel mellan EU:s medlemsstater. Enligt samma moment hör också tillverkning av gödsel-fabrikat för eget bruk samt användning på den egna gården i tillämpliga delar till lagens tillämp-

ningsområde. Sådana situationer är t.ex. fall där det på gården tillverkas gödsel-fabrikat eller biprodukter som lämpar sig som sådana, vilkas tillverkning är förenad med bearbetnings- eller lagringskrav enligt annan lagstiftning eller vilkas användning på gården är förenad med särskilda krav, förbud eller begränsningar. Sådana produkter är t.ex. animalisk kompost som framställts på gården samt köttbenmjöl som levererats till gården utifrån, biproduktkalk, t.ex. aska, och andra biprodukter som används som gödsel-fabrikat som sådana, vilkas användning också är förenad med begränsningar och eventuella förbud.

Enligt 2 mom. tillämpas lagen om gödsel-fabrikat även på verkställigheten av gödsel-medelsförordningen. I lagen om gödsel-fabrikat föreskrivs bl.a. vem som är tillsynsmyndighet för EG-gödselmedel samt vilken myndighet som godkänner de laboratorier som krävs för tillsynsanalyserna. Dessutom bestäms i lagen om gödsel-fabrikat om vissa tillåtna märkningskrav, som i gödselmedels-förordningen har överlåtits åt medlemsstaternas prövning.

I 3 mom. föreskrivs att lagen tillämpas även på tillsynen över biproduktförordningen och på annan verkställighet som den förutsätter till den del den gäller gödsel-fabrikat. Biproduktförordningen reglerar i synnerhet biogas- och komposteringsanläggningar, tekniska bearbetningsanläggningar för naturgödsel och bearbetningsanläggningar för animaliska kategori 2- och kategori 3-biprodukter samt produkter från dem. Sådana är bl.a. rötrest, kompost, bearbetad naturgödsel, köttbenmjöl, som används antingen som gödsel-fabrikat som sådana eller som råvaror till gödsel-fabrikat. Biproduktförordningen kräver att tillsynsmyndigheten godkänt biogas- och komposteringsanläggningar samt tekniska anläggningar som använder animaliska biprodukter som råvara. Dessutom skall godkända laboratorier anlitas för nödvändiga analyser i samband med dessa anläggningars egenkontroll samt vid den officiella tillsynen över dem.

Utänför lagens tillämpningsområde ställs i 4 mom. 1 punkten försök i vetenskapligt syf-

te eller produktutvecklingssyfte. De mängder gödselafabrikat som används vid försök i vetenskapligt syfte och produktutvecklingssyfte är små och de använda slutprodukterna används och vid behov förstörs på ett säkert sätt, så de orsakar ingen skada för människors eller djurs hälsa eller för miljön. I 4 mom. 2 punkten föreslås att lagens tillämpningsområde inte skall omfatta gödselafabrikat som transporteras via Finland utan att förtullas. Sådana gödselafabrikat kan vara t.ex. specialgödselmedel som transporteras via Finland till Ryssland.

Utänför lagens tillämpningsområde ställs också sådana biogas- och komposteringsanläggningar som omfattas av miljölagstiftningen eller andra motsvarande anläggningar som bearbetar t.ex. bioavfall, blandavfall, slam från reningsverk, organiskt eller organiskt avfall från industrin, men där slutprodukterna inte heller efter bearbetning lämpar sig som gödselafabrikat eller som råvaror till sådana eller där slutprodukten inte ens från början var avsedd för jord- och skogsbruket, trädgårdsodling eller anläggning av grönområden. Det enda möjliga användningsområdet för dessa slutprodukter är enligt miljölagstiftningen som stöd- eller täckmaterial på godkända kommunala eller industriavstjäpningsplatser eller förbränning i med stöd av miljölagstiftningen godkända förbränningsanläggningar. Om täckmaterialet används för landskapsarkitektur på ovan beskrivna slutna områden som inom den närmaste framtiden börjar användas för allmän rekreation, skall det inte vara tillåtet att använda slutprodukten som täckmaterial.

Enligt 4 mom. 4 punkten skall lagen om gödselafabrikat dessutom inte tillämpas på transporter som avses i lagen om transport av farliga ämnen (719/1994).

3 §. Förhållande till vissa bestämmelser. Med stöd av kemikalielagen (744/1989) föreskrivs närmare om de kemikalier som används som råvara till många gödselafabrikat samt om tillverkning, import, förpackning, förvaring och lagring samt teknisk användning av dem. Då skall i fråga om industriell hantering och lagring av även gödselafabrikat iaktas vad som i kemikalielagen bestäms om tillstånd för verksamheten och anmälningskyldighet. Förpackningar innehållande gödselafabrikat skall märkas även i enlighet med

kemikalielagen, om produkterna i egenskap av kemikalier kräver det. Både när det gäller nationella och EG-gödselmedel skall likaså i fråga om ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt (över 28 % kväve) iaktas vad som särskilt bestäms om dem i kemikalielagen och förordningar som getts med stöd av den, t.ex. handels- och industriministeriets förordning om ammoniumnitrat (171/1984). Detonationssäkerhetsprov i fråga om gödselafabrikat får utföras endast av ett laboratorium som godkänts av Säkerhetsteknikcentralen, som lyder under handels- och industriministeriet.

I hälsoskyddslagen (763/1994) bestäms om förvaring, insamling, transport, behandling och deponering av avfall som används som råvaror till gödselafabrikat samt om ledning och rening av avloppsvatten så att sanitär olägenhet inte uppkommer. Principen för hälsoskyddslagen är att trygga och skydda människors hälsa.

I hälsoskyddslagen föreskrivs också att verksamhet som påverkar livsmiljön, t.ex. kompostering och rötning som används vid tillverkning av gödselafabrikat, skall bedrivas så att uppkomsten av sanitära olägenheter så långt som möjligt förhindras.

Angående råvaror till gödselafabrikat och biprodukter som används som gödselafabrikat som sådana samt bearbetning och användning av dem skall dessutom beaktas vad som föreskrivs i miljöskyddslagen (86/2000), avfallslagen (1072/1993) och marktäcktslagen (555/1981). Miljöskyddslagen och miljöskyddsförordningen (169/2000) är allmänna lagar om bekämpning av förorening av miljön och de innehåller enhetliga bestämmelser om skydd av mark, vatten och luft. Miljöskyddslagen tillämpas på verksamhet som orsakar eller kan orsaka förorening av miljön. Dessutom tillämpas lagen på verksamhet som ger upphov till avfall samt på återvinning och på behandling av avfall. Miljöskyddslagen förutsätter att miljötillstånd söks för verksamhet som medför risk för förorening av miljön. Om en verksamhetsutövare tillverkar gödselafabrikat och som råvara använder avfall, skall tillverkningen och slutprodukten dessutom överensstämma även med gödselmedelstiftningen. Verksamhet som förutsätter enbart miljötillstånd som beviljas av den regionala miljöcentralen eller

den kommunala miljömyndigheten räcker inte till för att garantera att gödsel-fabrikatet uppfyller gödsel-fabrikatlagens krav. Syftet med avfalls-lagen är att stöda en hållbar utveckling genom att främja en förnuftig användning av naturtillgångarna samt genom att förebygga och bekämpa den fara och skada som avfall försakar hälsan och miljön. Till lagens tillämpningsområde hör bl.a. minskning av avfallsmängden och avfallens skadliga egenskaper, främjande av återvinning samt främjande av annan avfallsanvändning. Närmare bestämmelser om iakttagandet av avfalls-lagen har utfärdats genom avfalls-förordningen (1390/1993). Avfalls-lagens bestämmelser om avfallstillstånd tillämpas inte på återvinning av bl.a. avlopps-slam och slam från slamavskiljare, naturgödsel, aska och slagg som gödsel-fabrikat, t.ex. jordförbättringsmedel, utan de regleras genom gödsel-fabrikatlagens, biprodukt-förordningen och statsrådets förordning om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket (931/2000) samt statsrådets beslut om användning av slam från reningsverk inom jordbruket (281/1994). Å andra sidan, om dessa produkter, t.ex. naturgödsel eller slam från reningsverk, inte kan användas som gödsel-fabrikat som sådana eller som gödsel-fabrikat först efter bearbetning, skall de vid behov kunna bortskaffas som avfall. Då skall även avfalls-lagen och dess bestämmelser iakttagas.

Tillåten användning av slam från reningsverk inom jordbruket regleras i statsrådets beslut om användning av slam från reningsverk inom jordbruket. I det beslut tillämpas direktivet om slam från reningsverk, och syftet med det är att reglera användningen av slam från reningsverk inom jordbruket för att hindra slammets skadliga effekter på miljön och hälsan och samtidigt främja en ändamålsenlig användning av slamm. Beslutet tillämpas på användning av sådant slam inom jordbruket som uppstår i samhällenas avloppsreningsverk och på annat motsvarande slam, t.ex. slam från slamavskiljare eller slamblandningar. Beslutet tillämpas inte på gödsel-fabrikat som är tillverkade av slam. För att slam från reningsverk skall kunna användas för gödseländamål förutsätts att oarbetat slam behandlas tekniskt, t.ex. kalkstabilisering, rötning, kompostering eller att

torv eller flis sätts till det råa slamm. Tekniskt bearbetat slam från reningsverk skall innan det sprids ut på åkrarna underskrida beslutets gränsvärden för tungmetallhalter och närings- och tungmetallhalterna i bearbetat slam från reningsverk skall också fastställas. Det problematiska vid tillämpningen av detta beslut har varit hygieniseringen av slam från reningsverk. I den undersökning om användning i jordbruket av slam från reningsverk och slamfabrikat samt deras hygien (LIVAKE) som jord- och skogsbruksministeriet finansierade 2000-2001 konstaterades att t.ex. att blandning av oarbetat slam från reningsverk med torv eller flis inte räcker till för att hygienisera slam från reningsverk. Marktäkts-lagen iakttagas när t.ex. sand eller råmull används som råvara vid tillverkningen av gödsel-fabrikat.

Eftersom det i lagförslaget också bestäms om handel på den inre marknaden med samt export och import av biprodukter som används som gödsel-fabrikat som sådana och produkter som används som råvaror till gödsel-fabrikat skall i fråga om dem också beaktas vad som bestäms i rådets förordning (EEG) 256/93 om övervakning och kontroll av avfallstransporter inom, till och från Europeiska gemenskapen (avfallstransportförordningen). I avfallstransportförordningen bestäms i detalj om de tillsynsförfaranden som skall iakttagas vid avfallstransporter. De tillsynsförfaranden som ordningen kräver skall iakttagas även i fråga om sådana gödsel-fabrikat som skall betraktas som avfall och råvarorna till dem, som för närvarande hör till biprodukt-förordningens tillämpningsområde. Man håller emellertid på och reviderar avfallstransportförordningen och kommissionen undersöker möjligheten att i fortsättningen undanta animaliska biprodukter från avfallstransportförordningens tillämpningsområde.

Angående gödsel-fabrikat av vegetabiliskt ursprung och råvaror till sådana gäller vad som i lagen skydd för växters sundhet (702/2003) bestäms om skydd av växter. Bestämmelser om gödsel-fabrikat och råvaror till sådana kan också utfärdas i lagen om djursjukdomar (55/1980) och i lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996).

4 §. Definitioner. I paragrafen föreslås definitioner av de mest centrala begreppen i

lagförslaget. Begreppen ingår delvis i den gällande lagen och författningar som utfärdats med stöd av den samt i gödselmedelsförordningen och biproduktförordningen. Det föreslås också att begreppen preciseras och ändras så att de motsvarar den indelning som konstaterats ändamålsenlig i det praktiska tillsynsarbetet och internationell praxis, t.ex. den terminologi som används i CEN-standarder (Europeiska standardiseringskommitténs standarder, SFS_EN 12944-1 + AC Lannoitteet ja kalkitusaineet. Sanasto. Osa 1: yleiset termit) och som EU officiellt har godkänt.

Gödselverket definieras på samma sätt som i den gällande lagen i 1 mom. 1 punkten som ett övergripande begrepp varmed avses alla produkter som hör till lagens tillämpningsområde, dvs. gödselmedel, kalkningsämnen, jordförbättringsmedel, växtunderlag, mikropreparat samt biprodukter som används som gödselverket som sådana. Med gödselmedel avses enligt 1 mom. 2 punkten på samma sätt som i den gällande lagen ämnen och preparat som är avsedda att främja växters tillväxt eller att förbättra skördens kvalitet och vilkas verkan grundar sig på växtnäringsämnen eller på andra ämnen som är nyttiga för växter, människor eller djur. I 1 mom. 3 punkten definieras EG-gödselmedel som sådant gödselmedel som i enlighet med artikel 3 i gödselmedelsförordningen förtecknas i bilaga 1 till förordningen och som överensstämmer med villkoren i nämnda förordning och som är försedda med märkning enligt ”EG-GÖDSELMEDEL”.

I den gällande lagen ingår kalkningsämnen bland jordförbättringsmedlen. I den föreslagna lagen lyfts kalkningsämnen bort från jordförbättringsmedlen, vilket framhäver kalkningsämnenas betydelse som en egen grupp. Kalkningsämnen definieras som oorganiska och organiska ämnen och preparat som i huvudsak innehåller kalcium eller magnesium eller bägge grundämnena och som vanligen förekommer i oxid-, hydroxid-, karbonat- eller silikatform och som i huvudsak är avsedda att eliminera jordens surhet och förändra jordens fysikaliska egenskaper. Oorganiska kalkningsämnen är t.ex. kalkstensmjöl. Till kalkningsämnen kan också tillsättas organiska beståndsdelar och då får man organiska kalkningsämnen t.ex. korall-

kalk. En betydande del av kalkningsämnen är biproduktkalk från industrin som används som sådan, t.ex. slagg och aska.

Definitionen av jordförbättringsmedel i 1 mom. 5 punkten ändras något jämfört med den gällande lagen. Därmed avses ämnen som tillsätts jorden för att upprätthålla och förbättra dess fysikaliska egenskaper eller för att öka den biologiska aktiviteten i jorden. Jordförbättringsmedel är t.ex. olika typer av kompost, naturgödselblandningar, komposteringspreparat enligt den nuvarande lagstiftningen, dvs. kompostaktivatorer, samt olika preparat som ökar mikrobaktiviteten i jorden.

Växtunderlag definieras på ett något annorlunda sätt än i den gällande lagen, även om innehållet är ungefär detsamma, som tekniskt bearbetade fasta eller flytande ämnen som är avsedda för odling av växter och till vilka andra gödselverket kan vara tillsatta. Som växtunderlag räknas inte t.ex. åkerjord eller annat jordmaterial som sådant, t.ex. råtorv eller sand.

Mikropreparat definieras i 1 mom. 7 punkten som produkt som innehåller en eller flera kända mikrobestämmor som har konstaterats ha en förbättrande inverkan på växters tillväxt eller näringsupptagning i fråga om en viss växtart eller växtkategori. Denna definition är mera omfattande än den definition av kvävebakteriepreparat som nu finns i den gällande lagen. Förutom kvävebakteriepreparat (*Rhizobium*-ympar) hör till denna kategori bl.a. VA-mykorrhizapreparat, som är växtartspecifika mykorrhizaympar.

Biprodukt som används som gödselverket som sådan definieras som produkter som uppstår i samband med industri-, förbrännings- eller produktionsanläggningars, biogas- eller komposteringsanläggningars eller andra anläggningars samt avloppsreningsverks verksamhet eller annan motsvarande verksamhet och som används som gödselverket som sådan. Kalkstabiliserat, termofilt rötat, tekniskt torkat eller annars hygieniserat slam från avloppsreningsverk, aska från förbränningsanläggningar, slagg från stålindustrin, nollfibrer från pappersindustrin och naturgödsel från gårdarna kan också räknas som biprodukter som kan användas som gödselverket som sådana. I detta sammanhang är det skäl att understryka att med enbart biprodukt avses i samband med den föreslagna

lagen olika biprodukter från industrin eller primärproduktionen som används som råvaror till gödsselfabrikat. Som råvaror till gödsselfabrikat kan användas olika animaliska kategori 3-biprodukter från livsmedelsindustrin, t.ex. slakterier, vegetabiliska biprodukter från livsmedelsindustrin, animaliska eller vegetabiliska livsmedel från handeln som inte längre är avsedda att användas som livsmedel eller avfall från hushåll eller biprodukter från annan industri t.ex. industrislam och andra organiska och oorganiska avfallsfraktioner, som har sådana egenskaper att de lämpar sig som råvaror till gödsselfabrikat.

Skadliga ämnen, produkter och organismer definieras i 1 mom. 9 punkten som sådana ämnen, produkter eller organismer som förekommer i gödsselfabrikat och som kan medföra hälsorisker eller andra skador eller faror för människor, djur, växter, marken eller miljön i övrigt. Exempel på sådana är bland de skadliga metallerna kvicksilver, bly, arsen, kadmium, zink, nickel, krom, koppar och vanadin, bland de skadliga organismerna sjukdomsalstrare som överförs till människor och djur (salmonella och norovirus) och bland växtsjukdomsalstrarna klumprottsjuka och potatiscystnematod. Till de skadliga ämnena hör dessutom dioxiner, PAH-föreningar, ftalater och furaner.

Teknisk bearbetning definieras som bearbetning som behövs för att produktifiera gödsselfabrikat eller biprodukter som används som gödsselfabrikat som sådana. Teknisk bearbetning kan användas t.ex. för att öka råvarans eller den färdiga produktens användningssäkerhet (värmebehandling eller kalkstabilisering för att förstöra sjukdomsalstrare), för att förbättra hållbarheten, transportbarheten eller användbarheten (torkning, granulering, malning, förpackning) eller för att ändra råvarans egenskaper (kompostering, rötning). Syftet med teknisk bearbetning i den föreslagna lagen är inte enbart att göra avfallet oskadligt enligt avfallslagen, utan uttryckligen att produktifiera det till gödsselfabrikat för att uppfylla kraven.

Med utsläppande på marknaden avses all verksamhet som sker för att den färdiga produkten skall nå användarna. Då kan verksamheten omfatta även transport och lagring av gödsselfabrikat. Utsläppande på marknaden omfattar handel i Finland samt handel på

EU:s inre marknad. Definitionen innefattar också vederlagsfri överlåtelse av gödsselfabrikat till användaren.

Med import avses införsel och överlåtelse i fri rörelse från andra länder än EU:s medlemsstater. Med export avses åter utförsel till andra länder än EU:s medlemsstater.

Definitionen av verksamhetsutövare i 1 mom. 14 punkten används i den föreslagna lagen som övergripande begrepp för sådana yrkesutövare som berörs av lagens bestämmelser.

Med egenkontroll avses verksamhetsutövarens eget tillsynssystem vars syfte är att säkerställa att tillverkningen av gödsselfabrikat för utsläppande på marknaden, bearbetningen eller lagringen i anslutning därtill uppfyller kraven. Målet är en säker slutprodukt av god kvalitet som är lämplig för sitt ändamål.

Enligt 2 mom. tillämpas det som i lagen bestäms om EG eller EU:s medlemsstater i fråga om gödsselfabrikat och råvaror till sådana även på EES-området och dess medlemsstater, t.ex. Norge, Liechtenstein och Island, i den omfattning som förutsätts i EES-avtalet.

2 kap. Bestämmelser om gödsselfabrikat

5 §. Allmänna krav. I lagen föreslås en allmän bestämmelse om gödsselfabrikats och råvarors säkerhet och kvalitet, enligt vilken endast homogena och säkra gödsselfabrikat som är lämpliga för sitt ändamål får tillverkas för utsläppande på marknaden, släppas ut på marknaden, förmedlas, lagras och transporteras, användas, importerar och exporterar. Då skall gödsselfabrikatet t.ex. vad beträffar den kemiska, fysikaliska och mikrobiologiska kvaliteten och till sin sammansättning vara sådant att det uppfyller de krav som ställs på gödsselfabrikatet i gödsselfabrikatförordningen, biproduktförordningen och den föreslagna lagen. När det gäller kvaliteten på råvaror som används för tillverkningen av gödsselfabrikat räcker det åter att råvaran är tillräckligt säker och att de gödsselfabrikat som tillverkas av den uppfyller kvalitetskraven.

Enligt 1 mom. får gödsselfabrikat dessutom inte innehålla sådana mängder skadliga ämnen, produkter eller organismer att användning i enlighet med bruksanvisningen kan orsaka fara för människors eller djurs hälsa eller säkerhet, växters sundhet, eller marken el-

ler miljön i övrigt. Sådana olägenheter kan vara bl.a. för höga tungmetallhalter (kadmi-um), sjukdomsalstrare som drabbar människor och djur (salmonella), växtsjukdomsalstrare (potatis-cystnematod) eller skadliga organiska ämnen (dioxiner). Även hög ledningsförmåga hos gödsel-fabrikat kan utgöra en fara för växters sundhet. Det kan också ställa till problem om produkten är explosiv eller lättantändlig. Av ovan nämnda orsaker kan det vara nödvändigt att förutsätta att det i varudeklarationens bruksanvisning meddelas t.ex. begränsningar för lagringen av gödsel-fabrikat tillsammans med foder eller för användningen av gödsel-fabrikat på betesmark. Vid bearbetning och användning av gödsel-fabrikat skall dessutom iaktas tillräcklig omsorgsfullhet och försiktighet för undvikande av hälso-, säkerhets- och miljöskador.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om de omständigheter, t.ex. lokaler, anordningar och utrustning, under vilka gödsel-fabrikat och råvaror till sådana skall tillverkas, förvaras och transporteras. I samma moment meddelas en allmän princip för hur gödsel-fabrikat och råvaror till sådana skall bearbetas, användas, transporteras och lagras, så att de inte orsakar hälso-, säkerhets- eller miljöskador.

Gödselmedelsförordningen innehåller detaljerade bestämmelser om säkerhetsåtgärder och -kontroller, detonationssäkerhetsprov och förpackningar för ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt, vilkas totala kvävehalt överstiger 28 %. I Finland är den totala kvävehalten i gödselmedel numera begränsad till 28 %, varav högst 14 % får vara nitratkväve. I 3 mom. föreslås att samma praxis som i gödselmedelsförordningen skall iaktas även i fråga om nationella ammoniumnitratgödsel-fabrikat vilkas totala kvävehalt överstiger 28 %.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om krav på kvalitet, bearbetning, användning, transport och lagring i fråga om nationella gödsel-fabrikat och råvaror till sådana samt om tillåtna avvikelser från näringsämnen och andra föreskrivna kvalitets-egenskaper. I praktiken meddelas närmare bestämmelser enligt typbeteckning. Kvalitetskraven kan vid behov gälla t.ex. gödsel-fabrikatens selenhalt, kompostens mogenhet

eller kalkningsämnenas kalkningseffekt. I gödselmedelsförordningen bestäms om EG-gödselmedels typbeteckningar, definitioner och sammansättningar samt bl.a. om tillåtna avvikelser från det näringsinnehåll som skall redovisas. Även på explosions- och brandfarliga gödsel-fabrikat kan det ställas särskilda krav genom förordningen av jord- och skogsbruksministeriet.

6 §. Gödsel-fabrikats typbeteckningar. Enligt den gällande lagen har man i Finland fått marknadsföra endast EG-gödselmedel som ingår i förteckningen över typbeteckningar för EG-gödselmedel, tidigare förteckning över gödselmedel, samt s.k. nationella gödselmedel som ingår i jord- och skogsbruksministeriets beslut om gödselmedel (45/1994) samt i beslutet om vissa gödsel-fabrikat (46/1994) samt i ändringarna av dem och andra nationella gödsel-fabrikat. I den föreslagna lagen sammanslås såväl nationella gödselmedel som andra nationella gödsel-fabrikat till nationella gödsel-fabrikat och deras typbeteckningar publiceras genom jord- och skogsbruksministeriets förordning i en förteckning över gödsel-fabrikats typbeteckningar. I gödselmedelsförordningen ingår EG-gödselmedel i förteckningen över gödselmedelstyper i bilaga 1.

I 2 mom. beskrivs de förutsättningar som skall föreligga för att en ny typbeteckning skall kunna fogas till den nationella förteckningen över gödsel-fabrikats typbeteckningar. De gödsel-fabrikat som hör till en typbeteckning skall uppfylla kraven på näringsämnen och kvalitet för typbeteckningen i fråga. Gödsel-fabrikat som inte innehåller några näringsämnen skall ha andra effekter som förbättrar växternas tillväxt eller växtförhållandena, t.ex. stimulera jordmikrobernas aktivitet och förbättra jordens struktur. För enskilda typbeteckningar kan dessutom meddelas krav eller begränsningar i fråga om behandling och användning. Gödsel-fabrikat enligt en ny typbeteckning skall kunna genomgå behörig analys och provtagning med godkända metoder. Typbeteckningen skall vara saklig, den får inte kränka någon eller vara vilseledande.

I den nationella förteckningen över gödsel-fabrikats typbeteckningar uppges förutom respektive typbeteckning kvalitetskraven enligt 5 §, t.ex. näringshalter och särskilda krav,

samt de uppgifter som krävs i varudeklarationen och tillåtna avvikelser från de näringshalterna samt övriga egenskaper som måste redovisas. I praktiken betyder detta att endast gödselmedelstyper som ingår i EG:s förteckning över gödselmedels typbeteckningar och i den nationella förteckningen över gödselmedelstyper som ingår i EG:s förteckning över gödselmedels typbeteckningar och som uppfyller de kvalitetskrav och särskilda krav som ställs för typbeteckningen, får tillverkas, importeras och släppas ut på marknaden i Finland. Med hjälp av dessa förteckningar försäkras sig också verksamhetsutövarna om vilka märknings- och förpackningskrav som ställs på gödselmedelstyper. Då får de som använder gödselmedelstyper tillräckliga uppgifter om gödselmedelstypen och hur den skall hanteras och användas. Exempel på typbeteckningar är "organiskt NPK-gödselmedel" och "organiskt NPK-gödselmedel av animaliskt ursprung". Bland övriga uppgifter i varudeklarationen för respektive typbeteckning kan gödselmedelstypens tillverkare t.ex. uppge att som råvara till produkten har använts slam från reningsverk eller modifierade produkter.

7 §. Ansökan om typbeteckning för gödselmedelstyper. För att tillfoga en ny gödselmedelstyp till EG:s förteckning över gödselmedelstyper eller den nationella förteckningen över gödselmedelstyper typbeteckningar skall verksamhetsutövarna skicka en ansökan till Livsmedelssäkerhetsverket. Till en ansökan som gäller tillfogande av en typbeteckning till den nationella förteckningen över gödselmedelstyper typbeteckningar skall fogas de uppgifter som krävs i 1 mom. Sådana uppgifter kan vara t.ex. en utredning av de huvudsakliga råvarorna till gödselmedelstypen samt av den centrala kemiska och biologiska sammansättningen och de fysikaliska egenskaperna. I fråga om tillfogande av nya EG-gödselmedelstyper till EG:s förteckning över gödselmedelstyper iaktas i fråga om ansökningsförfarandet vad som bestäms i gödselmedelsförordningen.

I Finland ges godkända typbeteckningar för nationella gödselmedelstyper genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Beslut om godkännande av en ny typbeteckning fattas av Livsmedelssäkerhetsverket på ansökan. När det gäller EG-gödselmedelstyper bedömer Livsmedelssäkerhetsverket ansökan

och skriver ett utlåtande om den som skickas vidare till jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriet vidarebefordrar den till EG-kommissionen och beslut om det slutliga godkännandet av ansökan fattas i enlighet med gödselmedelsförordningen. Bestämmelser om ansökningsförfarandet och det närmare innehållet i de uppgifter som skall fogas till förteckningen över nationella gödselmedelstyper typbeteckningar kan utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

8 §. Märknings- och förpackningskrav. Ett gödselmedelstyp som en verksamhetsutövare släpper ut på marknaden i fri rörelse skall vara försedd med varudeklaration. På samma sätt som i den gällande lagen föreslås i paragrafen ett bemyndigande gällande de uppgifter som skall lämnas i varudeklarationen för nationella gödselmedelstyper och fogande av varudeklarationer till produkterna samt förpackning av produkter och leverans av oförpackade gödselmedelstyper till den slutliga användaren.

I varudeklarationen för gödselmedelstyper skall skriftligen lämnas uppgifter om typbeteckning, handelsnamn, egenskaper, användning, sammansättning, tillverkare och importör. Även andra uppgifter kan lämnas i varudeklarationen, om de är entydiga och mätbara och kan motiveras och inte kan vilseleda den slutliga användaren. Vilseledande marknadsföring i fråga om gödselmedelstyper förbjuds förutom i konsumentskyddslagen (38/1978) även i lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet (1061/1978). Lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet skyddar bl.a. dem från vilseledande marknadsföringsmetoder som skaffar produkter för sin yrkes- eller näringsverksamhet. Även om det inte har ansetts föreligga något särskilt behov av specialreglering om vilseledande marknadsföring för gödselmedelstypens del, gör den föreslagna lagen det ändå möjligt för tillsynsmyndigheterna att ingripa i innehållet i de s.k. övriga uppgifter som uppges i varudeklarationen, när dessa uppgifter kan vilseleda den slutliga användaren av gödselmedelstypen.

Varudeklarationen skall tryckas eller fästas på gödselmedelstypens förpackning, men när varorna är i lösvikt kan den också fogas till de dokument som åtföljer produkten. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet

et utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i de uppgifter som skall lämnas i varudeklarationen och om tillåtna avvikelser från egenskaperna.

I märkningskraven för gödsselfabrikat som är avsedda för privat konsumtion skall dessutom beaktas vad som föreskrivs i lagen om konsumtionsvarors och konsumtionstjänsters säkerhet (75/2004) och med stöd av den. Dessutom skall i märkningskraven för gödsselfabrikat som är avsedda för privat konsumtion beaktas vad som sägs i 34 § i språklagen (423/2003) om språket när information ges om konsumtionsvaror. I fråga om märkningskraven skall dessutom iaktas vad som bestäms i gödselmedelsförordningen och biproduktförordningen. I gödselmedelsförordningen bestäms om märkning på förpackningarna och förslutning av förpackningarna av EG-gödselmedel. På förpackningar för EG-gödselmedel, i varudeklarationer och i handlingar som åtföljer varan skall finnas märkningar som överensstämmer med förordningens krav. Näringsämnen skall redovisas i grundämnesform eller oxidform. Varudeklarationen skall fästas på förpackningen eller vid det system som används för att försluta förpackningen. Dessutom skall kraven i biproduktförordningen iaktas i fråga om märknings- och förpackningskrav för gödsselfabrikat. Ett gödsselfabrikat skall alltid åtföljas av en varudeklaration även i de fall då godkända biogas- eller komposteringsanläggningar eller andra anläggningar levererar en produkt som används som gödsselfabrikat som sådan, t.ex. kompost eller rötrest, t.ex. till sådana som tillverkar mull. Enligt den föreslagna lagen kan dessutom fosfor-, kalium-, kalcium-, natrium-, magnesium- och svavelhalterna i EG-gödselmedel som släpps ut på marknaden redovisas i grundämnesform. Dessa halter kan dessutom redovisas även på det sätt som avses i gödselmedelsförordningen.

Enligt 2 mom. skall gödsselfabrikat som släpps ut på marknaden, importerar och exporterar vara ändamålsenligt och säkert förpackade på ett sätt som beaktar produktens egenskaper. Om gödsselfabrikat som levereras till användaren är oförpackade och i lösvikt skall även de transporterar och lagras på ett ändamålsenligt och säkert sätt som lämpar sig för användningsändamålet. Genom för-

ordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om förpackning av gödsselfabrikat, förslutning av förpackningen samt leverans av oförpackade gödsselfabrikat till användaren. Kraven i gödselmedelsförordningen och biproduktförordningen skall iaktas även i fråga om förpackningskraven.

9 §. Tillfälliga begränsningar. Enligt paragrafen kan man genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet tillfälligt förbjuda eller begränsa tillverkningen av gödsselfabrikat för utsläppande på marknaden, utsläppandet på marknaden, användningen och importen, samt bestämma att de förbjudna gödsselfabrikaten skall dras bort från marknaden samt gårdarnas och andra användares lager, om det finns grundad anledning att anta att ett gödsselfabrikat kan orsaka fara för människors och djurs hälsa eller säkerhet, växters sundhet eller miljön. Denna paragraf motsvarar den skyddsklausul som ingår i artikel 15 i gödselmedelsförordningen och i vilken föreskrivs om det förfarande som skall iaktas när en medlemsstat av grundad anledning anser det vara nödvändigt att begränsa utsläppandet på marknaden av EG-gödselmedel. I praktiken skall en tillfällig begränsning användas i Finland när det är fråga om t.ex. begränsning av användningen av alla gödsselfabrikat som innehåller en viss råvara på grund av en konstaterad hälso- eller miljörisk. Typiskt är att en tillfällig begränsning inte riktar sig mot endast en verksamhetsutövare eller mot endast ett visst gödsselfabrikatparti, utan dess inverkan skall vara mera omfattande. En sådan tillfällig begränsning som avses i paragrafen kan med stöd av artikel 15 i gödselmedelsförordningen också utfärdas för EG-gödselmedel. Exempelvis om det i vetenskapliga undersökningar, t.ex. EU:s Europeiska myndighet för säkra livsmedels (EFSA) vetenskapliga kommittéer eller Vetenskapliga kommittén för hälso- och miljörisker (SCHER), eller i Livsmedelssäkerhetsverkets undersökningar har framkommit någon betydande risk i samband med tillverkningen av ett gödsselfabrikat, dess egenskaper eller användning, kan man genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet tillfälligt begränsa tillverkningen eller användningen av gödsselfabrikatet. Likaså kan tillfälliga begränsningar utfärdas t.ex. för

användning eller lagring av gödsel-fabrikat med hög ammoniumnitrat-halt, och det vid undersökningar har kommit fram betydande problem när det i samma lokal används eller lagras brandfarliga material som olja, oljebaserade ämnen, andra jordbrukskemikalier eller rengöringsmedel. En tillfällig begränsning gäller i allmänhet ända fram till dess att orsaken till begränsningen har utretts närmare och begränsningen antingen kan slopas som obehövligt eller närmare bestämmelser i ärendet i dess ställe kan utfärdas i lagstiftningen.

3 kap. **Bedrivande av verksamhet**

10 §. *Bedrivande av verksamhet.* För verksamhetsutövare som tillverkar, tekniskt bearbetar för utsläppande på marknaden, släpper ut på marknaden, importerar eller exporterar gödsel-fabrikat eller råvaror till sådana föreslås i paragrafen skyldighet att ordna sin verksamhet så att de krav och omständigheter som nämns i 5 § 2 mom. uppfylls. När verksamheten ordnas skall det dessutom beaktas att verksamheten inte får orsaka fara för människors eller djurs hälsa eller säkerhet, växters sundhet eller miljön.

11 §. *Anmälningsskyldighet.* Verksamhetsutövare skall också anmäla sin verksamhet till Livsmedelssäkerhetsverket skriftligen samt ge en beskrivning av hur verksamheten är ordnad innan den inleds och omedelbart när förändringar inträffar i verksamheten samt när verksamheten upphör. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak den gällande lagen. För att kunna ordna tillsynen är det nödvändigt att myndigheten får information om de verksamhetsutövare som skall övervakas och var de finns. Exempelvis en sådan verksamhetsutövare som släpper ut gödsel-fabrikat på marknaden bara vissa tider på året skall vara skyldig att meddela att verksamheten är säsongbetonad och vid vilka tidpunkter den bedrivs när han anmäler verksamheten till myndigheten. Om det inträffar direkta förändringar i en verksamhetsutövares säsongbetonade verksamhet, skall även de genast meddelas till myndigheten, så att myndigheten kan övervaka verksamhetsutövarens egenkontroll under den tid då gödsel-fabrikat släpps ut på marknaden. Anmälningsskyldigheten skall inte heller nu beröra sådana verk-

samhetsutövare som enbart bedriver parti- eller detaljhandel eller lagrar, transporterar eller använder gödsel-fabrikat, om inte gödsel-medelsförordningen eller biproduktförordningen förutsätter något annat. Jord- och skogsbruksministeriet meddelar närmare bestämmelser om innehållet i ansökan och hur den skall göras.

I 2 mom. förutsätts att verksamhetsutövare som tillverkar eller tekniskt bearbetar gödsel-fabrikat skall ge den behöriga myndigheten möjlighet att inspektera verksamhetsutövarens lokaler, anordningar och utrustning eller produktionsanläggningen innan verksamheten inleds. Då skall tillsynsmyndigheten granska tillverkningen, den tekniska bearbetningen och lagringen av produkter i produktionsanläggningen samt verksamhetsutövarens plan för egenkontroll för att säkerställa att verksamheten uppfyller kraven i EU:s lagstiftning och den nationella lagstiftningen. Livsmedelssäkerhetsverket meddelar verksamhetsutövarna närmare anvisningar om eventuell förhandsinspektion och hur den går till i olika produktionsanläggningar.

Dessutom skall verksamhetsutövaren i enlighet med Livsmedelssäkerhetsverkets anvisningar för tillsyn och statistik en gång om året meddela tillsynsmyndigheten uppgifter om gödsel-fabrikaten, deras typbeteckningar och handelsnamn, mängderna gödsel-fabrikat och gödsel-fabrikatens ursprung, de råvaror som använts vid tillverkningen och deras ursprung, gödsel-fabrikat som släppts ut på marknaden, importerats och exporteras samt mängderna. Vidare skall verksamhetsutövaren vid behov meddela användningsändamålen i fråga om sådana produkter för vilka kvalitetskraven bestäms i enlighet med användningsändamålet. Sådana produkter är bl.a. biproduktkalk, behandlat slam från reningsverk samt eventuellt även andra biprodukter från industrin som lämpar sig som gödsel-fabrikat som sådana.

12 §. *Skyldighet att föra register.* På samma sätt som den gällande lagen förpliktar 1 mom. en verksamhetsutövare som tillverkar eller tekniskt bearbetar för utsläppande på marknaden, släpper ut på marknaden, importerar eller exporterar gödsel-fabrikat eller råvaror till sådana att för tillsynen föra ett register över den verksamhet som avses i den föreslagna lagen. Ur registret skall skilt i frå-

ga om varje parti framgå alla inköp, försäljningar och överlåtelse av gödsel-fabrikat och råvaror till sådana samt deras lagringsplatser. Om en verksamhetsutövare enbart importerar gödsel-fabrikat, skall han föra ett register över mängderna importerade gödsel-fabrikat samt ursprunget för råvaror som använts för till- verkningen. Dessa uppgifter framgår inte nödvändigtvis av verksamhetsutövarens bok- föring enligt bokföringslagen (1336/1997). Genom förordning av jord- och skogsbruks- ministeriet utfärdas närmare bestämmelser om registrets innehåll och hur det skall orga- niseras.

För att säkerställa gödsel-fabrikatens spår- barhet förutsätts i 2 mom. att verksamhetsut- övaren förvarar uppgifterna om gödsel-fabri- katens ursprung och överlåtelse, så att man vid behov kan reda ut gödsel-fabrikatens ur- sprung. Uppgifterna skall kunna kontrolleras av tillsynsmyndigheten som länge som göd- selfabrikatet levereras till marknaden och därefter under fem år efter det att verksam- hetsutövaren har upphört att leverera gödsel- fabrikatet till marknaden.

Enligt 3 mom. gäller skyldigheten att föra register inte verksamhetsutövare som enbart bedriver parti- eller detaljhandelsverksamhet eller lagrar, transporterar eller använder göd- selfabrikat, om inte gödselmedelsförordning- en eller biproduktförordningen förutsätter det.

13 §. Skyldighet att ha egenkontroll. I pa- ragrafen föreslås t.ex skyldighet för verk- samhetsutövare som tillverkar eller tekniskt bearbetar eller importerar eller exporterar gödsel-fabrikat eller råvaror till sådana att ordna egenkontroll av verksamheten. Skyldigheten att ha egenkontroll gäller inte verk- samhetsutövare som transporterar eller an- vänder gödsel-fabrikat eller råvaror till såda- na, om inte gödselmedelsförordningen eller biproduktförordningen förutsätter det. Avsik- ten med den allmänna skyldigheten att ha egenkontroll är att förbättra hela övervak- ningskedjans funktion från tillverkningen till användningen av gödselmedel samt att lätta upp myndighetstillsynen. Myndigheterna övervakar verksamhetsutövarnas egenkon- troll på basis av riskbedömning i enlighet med en årlig tillsynsplan. Verksamhetsutöva- ren skall utarbeta en skriftlig plan för egen- kontrollen och genomföra regelbunden över-

vakning av de kritiska skedena i tillverkning- en eller av skedena i den tekniska bearbet- ningen. Planen för egenkontroll skall tillstäl- las Livsmedelssäkerhetsverket i samband med den anmälan som skall göras innan verksamheten inleds. Med hjälp av verksam- hetsutövarens egenkontroll kan man fortlö- pande övervaka hela produktionen i alla ske- den och i synnerhet på de punkter som är kri- tiska med tanke på verksamheten. Också de arbetstagare som deltar i tillverkningen eller bearbetningen av gödsel-fabrikat och råvaror till sådana skall känna till egenkontrollen. Närmare bestämmelser om hur egenkontroll- len skall ordnas och uppdateras utfärdas ge- nom förordning av jord- och skogsbruksmi- nisteriet.

14 §. Godkända anläggningar. Enligt 1 mom. skall vissa verksamhetsutövare, nedan anläggningar, som i enlighet med antingen denna lag eller biproduktförordningen till- verkar, tekniskt bearbetar och lagrar organiska gödsel-fabrikat vara godkända av Livsme- delssäkerhetsverket innan verksamhet inleds eller funktionerna ändras. I praktiken skall godkännandet av anläggningen alltid bedö- mas på nytt av Livsmedelssäkerhetsverket, om anläggningen ämnar inleda annan verk- samhet som avses i den föreslagna lagen eller ersätta den godkända verksamheten med nå- gon annan verksamhet. Om anläggningens verksamhet förändras avsevärt, skall anlägg- ningen ansöka om nytt godkännande. God- kännande av anläggningen krävs emellertid inte om den produkt som den tillverkar efter bearbetningen deponeras på en med stöd av miljölagstiftningen godkänd avstjälpnings- plats eller bränns i en med stöd av miljölag- stiftningen godkänd förbränningsanläggning. Godkännande krävs inte heller av en gård som producerar obearbetad naturgödsel en- dast för eget bruk eller för att överlåtas inom ramen för ett avtal om överlåtelse av natur- gödsel. En ny typ anläggning som börjar om- fattas av godkännande kommer i fortsätt- ningen att vara avloppsreningsverk, som till- verkar gödsel-fabrikat av slam från renings- verk. Om anläggningen tillverkar gödsel-fabri- kat som regleras både i biproduktförord- ningen och med stöd av denna lag eller råva- ror till sådana, skall anläggningen vara god- känd både enligt biproduktförordningen och enligt denna lag. Till ansökan om godkän-

nande, som skall tillställas Livsmedelssäkerhetsverket, skall fogas de uppgifter som krävs i 1 mom.

I 2 mom. föreskrivs om villkoren för godkännande. Villkoren gäller anläggningens verksamhet och utrustning samt anläggningens konstruktioner, som beskrivs i 5 §. När verksamhetsutövaren ansöker om godkännande av anläggningen skall han tillställa Livsmedelssäkerhetsverket anläggningens plan för egenkontroll jämte de kritiska skedena i tillverkningen och bearbetningen, en exakt beskrivning av anläggningens verksamhet och processerna. Livsmedelssäkerhetsverket delar registernummer till de godkända anläggningarna. Närmare bestämmelser om godkännandet av anläggningar som tillverkar och bearbetar gödselselfabrikat av animaliskt ursprung ingår i biproduktförordningen. Närmare bestämmelser om de uppgifter som skall lämnas i ansökan om godkännande och om ansökningsförfarandet utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

15 §. Godkända anläggningars egenkontrollrapport. En godkänd anläggning skall varje år tillställa Livsmedelssäkerhetsverket en egenkontrollrapport över anläggningens verksamhet senast före utgången av mars kalenderåret efter tillsynsåret. Av egenkontrollrapporten skall framgå resultatet av övervakningen av de kritiska skedena i tillverkningen och av skedena i den tekniska bearbetningen samt problem och brister som upptäckts vid egenkontrollen samt hur de har lösts. Anläggningen skall dock omedelbart underrätta Livsmedelssäkerhetsverket om sådana uppenbara avvikelser i verksamheten som har en avsevärd inverkan på slutproduktens kvalitet. Närmare bestämmelser om det närmare innehållet i de uppgifter som skall lämnas i egenkontrollrapporten kan utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

6 kap. Myndigheter

Paragraferna i detta kapitel innehåller bestämmelser om de myndigheter som sköter verkställigheten och övervakningen av gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen och den föreslagna lagen. Förslaget motsvarar i huvudsak bestämmelserna om myn-

digheter i 11-13 § i den gällande lagen. Strävan har varit att klarlägga myndigheternas ansvarsförhållanden, uppgifter och arbetsfördelning så att de bättre skall motsvara den praktiska verksamheten. Det föreslås en ny paragraf med bestämmelser om godkända laboratorier.

16 §. Allmän styrning och tillsyn. I paragrafen föreslås att den allmänna styrningen och övervakningen av verkställigheten av gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen och lagen om gödselselfabrikat skall ankomma på jord- och skogsbruksministeriet.

17 §. Tillsynsmyndigheter. I paragrafen föreslås bestämmelser om de egentliga tillsynsmyndigheterna. Huvudansvarig tillsynsmyndighet är Livsmedelssäkerhetsverket, som svarar för tillsynen över iakttagandet av gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen och den föreslagna lagen samt de bestämmelser som utfärdas med stöd av dem och för organiseringen av tillsynen.

Att Livsmedelssäkerhetsverket bär huvudansvaret för tillsynsverksamheten betyder att övriga myndigheter och personer som deltar i tillsynen sköter sina tillsynsuppgifter under Livsmedelssäkerhetsverkets ledning och i enlighet med avtal som ingåtts med Livsmedelssäkerhetsverket. För arbetskrafts- och näringscentralernas del sker detta genom årliga inkomstavtal, som Livsmedelssäkerhetsverket ingår med stöd av de resultatmål som årligen överenskomms med jord- och skogsbruksministeriet och statsbudgeten. Avtalen kompletteras av de tillsynsplaner som Livsmedelssäkerhetsverket utarbetar årligen och som skall innehålla de allmänna principerna och målen för ordnandet av tillsynen samt årliga prioriteringar för tillsynen jämte tillsynsplaner. Enligt 2 § 2 mom. i lagen om arbetskrafts- och näringscentralen (23/1997) styr och övervakar vederbörande ministerium centralen när den sköter uppgifter inom olika förvaltningsområden och dessutom styrs och övervakas centralen också av det ämbetsverk eller den inrättning inom centralförvaltningen vars verksamhetsområde omfattar uppgifter som det är stadgat eller bestämt att centralen skall sköta. När det gäller tillsynen över importen och exporten är tullverket, som övervakar importen och exporten av gödselselfabrikat, tillsynsmyndighet vid sidan av Livsmedelssäkerhetsverket. Vid export behövs tull-

verkets t.ex. för att övervaka exportförbud enligt 32 §. Närmare bestämmelser om tullverkets tillsyn utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

18 §. Auktoriserade inspektörer. Enligt paragrafen anlitar Livsmedelssäkerhetsverket utöver arbetskrafts- och näringscentralerna vid tillsynen de inspektörer som den skriftligen bemyndigat för uppdraget och som handlar under tjänsteansvar under Livsmedelssäkerhetsverkets tillsyn. De auktoriserade inspektörerna hjälper till med inspektions- och tillsynsuppgifter inom myndighetstillsynen. Jämfört med den gällande lagen föreslås att innebörden i begreppet auktoriserad inspektör ändras så att med auktoriserad inspektör avses efter ändringen endast personer som står utanför myndighetsorganisationen. För närvarande är också KTTK:s och arbetskrafts- och näringscentralernas tjänstemän, som deltar i tillsyn enligt gödselmedelslagen, i praktiken bemyndigade att utföra tillsynsuppgifter. Detta kan inte betraktas som nödvändigt eftersom deras bemyndigande grundar sig på att de är anställda hos myndigheten och därigenom på tillsynsmyndighetens lagstadgade uppgifter och befogenheter.

Enligt 124 § i grundlagen kan förvaltningsuppgifter anförtros instanser utanför myndighetsmaskineriet endast med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Det är fortfarande ändamålsenligt att överföra den verksamhet som avses i paragrafen utanför myndighetsmaskineriet, eftersom det i praktiken är nödvändigt att anlita auktoriserade inspektörer för inspektions- och tillsynsuppgifter för att få en smidig och effektiv inspektions- och tillsynsverksamhet. Verksamheten kan kräva oförutsägbara brådskande åtgärder, verksamhetsområdet kan omfatta hela landet och verksamheten kan vara strängt tidtabellsbunden.

Att utvidga myndighetsorganisationen så att den står för hela verksamheten kan inte anses ändamålsenligt i nuläget. I praktiken fungerar oftast landsbygdscentralernas rådgivare som auktoriserade inspektörer. De auktoriserade inspektörerna står under Livsmedelssäkerhetsverkets tillsyn. När det gäller straffrättsligt tjänsteansvar anses i 40 kap. 11

§ 5 b punkten (604/2002) i strafflagen som en person som utövar offentlig makt även den som deltar i beredningen av beslut gällande offentlig makt bl.a. genom att ta prover eller utföra inspektioner. För tydlighetens skull föreslås i lagen ändå en hänvisning enligt vilken straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på auktoriserade inspektörer. På auktoriserade inspektörer tillämpas också bestämmelserna om jäv i 27 och 28 § i lagen om förvaltningsförfarande samt bestämmelsen i 26 § om tolkning och översättning liksom språklagstiftningens bestämmelser om förpliktelser. På de auktoriserade inspektörernas verksamhet tillämpas likaså lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

En auktoriserad inspektör skall vid utförandet av inspektion och provtagning fästa uppmärksamhet även vid att verksamhetsutövarens grundläggande rättighet att framföra sina synpunkter för inspektören på sitt modersmål finska, svenska eller samiska tillgodoses. Således tryggar paragrafen de grundläggande rättigheterna, rättssäkerheten och kraven på god förvaltning på behörigt sätt. En auktoriserad inspektör skall vid behov förete ett skriftligt intyg över sitt bemyndigande.

Livsmedelssäkerhetsverket ansvarar för att de auktoriserade inspektörerna är behöriga för sina uppdrag. I praktiken kan innehållet i bemyndigandet samt inspektörernas behörighetsvillkor och andra villkor variera beroende på provtagningsuppgifterna eller andra därmed jämförbara uppgifter, inspektörens verksamhetsområde och förläggningssort samt andra motsvarande faktorer.

19 §. Godkända laboratorier. Enligt paragrafen fungerar Livsmedelssäkerhetsverkets laboratorium som officiellt laboratorium enligt för analyser i anslutning till tillsynen över gödselmedelfabrikat enligt gödselmedelsförordningen och biproduktförordningen samt denna lag och som officiellt laboratorium för analyser i anslutning till egenkontrollen enligt biproduktförordningen. Livsmedelssäkerhetsverkets laboratorium skall vara oberoende av tillsynen över gödselmedelfabrikat och av beslutsfattandet i anslutning därtill. Härigenom säkerställs bl.a. att laboratoriet är oberoende, så att förtroendet för att dess forskningsresultat är objektiva inte äventyras. Ovan nämnda analyser i anslutning till egen-

kontrollen kan också utföras i något annat laboratorium och paragrafen innehåller bestämmelser om de krav som skall ställas på godkända laboratorier. Ett annat laboratorium skall godkännas om det är kompetent att utföra ovan nämnda analyser antingen enligt EU:s lagstiftning, eller om någon EU-lagstiftning inte finns, med internationellt godkända standardmetoder eller, om även sådana saknas, med lika beprövade validerade metoder som är avsedda för analys och provtagning av gödsel-fabrikat. Laboratorier som får utföra analyser som hänför sig till egenkontroll godkänns i Finland av Livsmedelssäkerhetsverket.

Enligt gödselmedelsförordningen skall EU:s medlemsstaters godkända laboratorier uppfylla de standarder som anges i avsnitt B i bilaga V till gödselmedelsförordningen. Själva gödselmedelsförordningen innehåller bestämmelser om de ackrediterade provtagnings- och analysmetoder som används vid den officiella tillsynen över EG-gödselmedel. Bedömningar av om EG-gödselmedel överensstämmer med kraven skall enligt gödselmedelsförordningen utföras endast i godkända laboratorier, som använder de analysmetoder som anges i gödselmedelsförordningens bilagor. Som officiellt godkänt laboratorium enligt biproduktförordningen för analyser i anslutning till tillsynen över gödsel-fabrikat av animaliskt ursprung och anläggningarnas egenkontroll, t.ex. av salmonella och enterobakterier, fungerar Livsmedelssäkerhetsverkets laboratorium. Ett annat laboratorium skall också godkännas, om det uppfyller de allmänna kraven på test- och kalibreringslaboratoriernas kompetens (EN ISO/IEC 17025) samt använder de provtagnings- och analysmetoder som anges i gödselmedelsförordningens bilaga eller biproduktförordningens internationella standardiseringsmetoder (CEN) eller, om sådana saknas, lika beprövade validerade metoder som är avsedda för analys och provtagning av gödsel-fabrikat.

Målet är att laboratorierna skall godkännas tills vidare, men enligt 2 mom. kan godkännande vid behov meddelas även för viss tid. På samma sätt som i fråga om godkännandet av anläggningar är laboratorierna skyldiga att underrätta Livsmedelssäkerhetsverket om sådana förändringar i verksamheten som kan inverka på förutsättningarna för godkännande

av laboratoriet. En sådan ändring kan t.ex. vara att laboratoriets ackreditering återkallas. Dessutom kan Livsmedelssäkerhetsverket uppställa särskilda krav, begränsningar och andra villkor gällande laboratoriernas verksamhet, t.ex. krav på ackreditering av laboratoriet och dess analysmetoder, om de gödsel-fabrikat eller råvaror som är föremål för analys orsakar fara för människors och djurs hälsa eller säkerhet, växters sundhet eller miljön.

Enligt 3 mom. för Livsmedelssäkerhetsverket en förteckning för allmänt bruk över laboratorier som godkänts med stöd av denna lag samt gödselmedelsförordningen och biproduktförordningen. I förteckningen antecknas laboratoriets kontaktppgifter och kompetensområde.

Genom gödselmedelsförordningen bestäms att kraven på detonationssäkerhetsprov för både enkla och sammansatta ammoniumnitratgödselmedel skall vara uppfyllda, för att fri handel med dessa värmekänsliga och explosiva EG-gödselmedel skall vara tillåten inom gemenskapens område. Samtidigt garanterar det att de är ofarliga för människors säkerhet och hälsa samt med tanke på arbetarskyddet. För att gödselmedel som innehåller mer än 28 viktprocent kväve skall få förse med märkningen "EG-GÖDSELMEDEL" förutsätts enligt gödselmedelsförordningen att de uppfyller kraven gällande det detonationssäkerhetsprov som beskrivs i kapitel IV i gödselmedelsförordningen och i bilaga III till förordningen. EU:s medlemsstater kan emellertid tillfälligt begränsa utsläppandet av dylika EG-gödselmedel på marknaden av orsaker som har att göra med människors säkerhet och även annars i undantagsfall. Medlemsstaterna kan vid behov kräva att dylika EG-gödselmedel genomgår ytterligare kontroller, varmed avses nya detonationssäkerhetsprov för EG-gödselmedel. Detonationssäkerhetsprov för gödsel-fabrikat får i Finland enligt 4 mom. utföras endast i laboratorier som är godkända av Säkerhetsteknikcentralen, på det sätt som föreskrivs i kemikalielagen (744/1989).

5 kap. Tillsyn

20 §. Allmänna principer för tillsynen. I

paragrafen föreslås bestämmelser om de allmänna principerna för ordnandet av tillsynen, t.ex. objektivitet, regelbundenhet och ändamålsenlighet, samt sätten att genomföra tillsynen och de olika faserna i tillsynen. Närmare bestämmelser om hur tillsynen över gödselproduktion skall organiseras utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Genom bestämmelserna försöker man främja att tillsynen ordnas på behörigt sätt enligt gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen samt den föreslagna lagen och säkerställa att tillsynen är korrekt inriktad och har rätta proportioner.

21 §. Förhandsanmälningar. Enligt 1 mom. kan genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet bestämmas när och hur verksamhetsutövaren skall förhandsanmäla gödselproduktion och råvaror som förs in från en annan EU-medlemsstat till Finland och vilka uppgifter som skall lämnas om partiet, så att det vid behov kan kontrolleras under transporten eller på destinationsorten. Likaså föreslås bestämmelser om gödselproduktion och råvaror till sådana som importeras från stater utanför EU. I praktiken skall förhandsanmälan krävas av verksamhetsutövaren t.ex. när det är fråga om transporter av animaliska biprodukter, vegetabiliska gödselproduktion som innehåller eventuella växtskadegörare eller råvaror till sådana eller explosions- eller brandfarliga gödselproduktion från andra medlemsstater i EU. Anmälningsförfarandet är nödvändigt också därför att det på den inre marknaden kommer att röra sig både EG-gödselmedel och EU:s medlemsstaters nationella gödselproduktion. När det gäller kadmium har Finland rätt att ha nationell lagstiftning som gäller begränsning av maximihalten kadmium. Gödselproduktion och råvaror till sådana som förs in till Finland övervakas i regel genom kontroller av enskilda partier på grund av riskbedömning och alltid om det finns grundad anledning att misstänka att de orsakar fara för människors och djurs hälsa eller säkerhet eller växters sundhet eller miljön. Till riskprodukterna kan också räknas gödselproduktion som levereras direkt från hamnen till gården och som har beställts via näthandel från en annan medlemsstat i EU.

Enligt 2 mom. kan ett importparti, om tillsynsmyndigheten så bestämmer, förvaras under tullens uppsikt tills man har fått tillräck-

lig utredning om att de krav som föreskrivs i gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen och den föreslagna lagen uppfylls. Genom bestämmelsen vill man säkerställa att gödselproduktion som släpps ut på marknaden i Finland inte är farliga för människors och djurs hälsa eller säkerhet eller växters sundhet eller miljön.

22 §. Godkända tullanstalter och gränsövergångsställen. I paragrafen föreslås att det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet vid behov kan bestämmas om de tullanstalter och gränsövergångsställen, via vilka det är tillåtet att föra in gödselproduktion eller råvaror till sådana. Överenskommelse om dessa tullanstalter och gränsövergångsställen skall träffas i samarbete med tullverket.

23 §. Tillsynsplan. Enligt paragrafen skall Livsmedelssäkerhetsverket årligen utarbeta en tillsynsplan, med vars hjälp man årligen preciserar vart tillsynsmyndigheterna riktar tillsynen, dvs. vad som skall inspekteras samt var prover skall tas. I tillsynsplanen definieras alltså närmare vilka inspektioner som skall utföras, typerna av tillsynsobjekt och hur ofta de skall inspekteras. Tillsynsplanen kan vid behov innehålla också andra delområden av betydelse för tillsynen, t.ex. kommunikation och information. Det primära målet för tillsynsplanen är att styra tillsynen över gödselproduktion och främja en långsiktigt och planmässig tillsyn.

De inspektioner som ingår i tillsynsplanen behöver inte nödvändigtvis alltid omfatta hela landet, utan de kan vid behov riktas till endast någon del av landet. Å andra sidan skall inspektionernas definieras så att man vet vilka åtgärder de i praktiken innefattar, t.ex. provtagning och undersökning av prover. På grundval av riskklassificeringen av de olika typerna av tillsynsobjekt borde av planen framgå hur ofta de olika typerna av tillsynsobjekt skall inspekteras. Om tillsynen över verksamheten hos en viss typ av tillsynsobjekt inte förutsätter regelbundna inspektioner behöver det inte heller anges hur ofta den skall inspekteras. Enligt den föreslagna paragrafen skall i tillsynsplanen anges också grunderna för bedömningen av planen, t.ex. på grundval av antalet inspektioner av de olika typerna av tillsynsobjekt samt inspektionernas omfattning.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om de inspektioner som skall ingå i tillsynsplanen, om bedömning av hur ofta tillsynsobjekten skall inspekteras samt om provtagning och bedömning av genomförandet av tillsynsplanen.

24 §. Rätt att utföra inspektioner. I paragrafen föreslås bestämmelser om rätt för tillsynsmyndigheter och auktoriserade inspektörer att utföra inspektioner och provtagningar enligt gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen och den föreslagna lagen. Inspektionsrätten gäller tillverkning och teknisk bearbetning av alla gödselmedel och vid behov råvarorna till dem för utsläppande på marknaden, utsläppande på marknaden inklusive transport och lagring, import, export, användning samt bearbetning och förvaring i anslutning härtil. Den som utför inspektionen har rätt att för tillsynen inspektera gödselmedel och råvaror till sådana, tillverknings- och förpackningslokaler, lagrings- och försäljningsställen, transportmedel, verksamhetsutövarens bokföring och egenkontroll samt det register som föreslås i 12 §. Dessutom skall myndigheterna och de auktoriserade inspektörerna avgiftsfritt kunna ta de prover som behövs för tillsynen. Jämfört med den gällande lagen föreslås att inspektionsrätten förtydligas och begränsas när det gäller områden som omfattas av hemfriden, som regleras i grundlagen. Enligt den föreslagna lagen får inspektion på områden som omfattas av hemfriden utföras endast av en myndighet och endast om det är nödvändigt för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller och om det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till ett förfarande som är straffbart enligt den föreslagna lagen och en inspektion är nödvändig för utredningen av ett brott.

25 §. Rätt att få upplysningar. Paragrafen innehåller bestämmelser om den rätt att av verksamhetsutövaren få upplysningar som tillsynsmyndigheter och auktoriserade inspektörer behöver ha för att de skall kunna utföra inspektioner och tillsyn enligt gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen och den föreslagna lagen. Rätten är begränsad till de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen och som verksamhetsutövaren på begäran skall lämna till tillsyns-

myndigheterna och de auktoriserade inspektörerna. Rätten att få upplysningar omfattar också sekretessbelagda uppgifter.

26 §. Europeiska gemenskapens inspektörer. Enligt EU:s lagstiftning har EG:s inspektörer rätt att utföra inspektioner och auditeringar i medlemsstaterna. Medlemsstaternas myndigheter skall samarbeta med EG:s inspektörer. I paragrafen föreslås att EG:s inspektörer skall ha samma rätt enligt 24 och 25 § att utföra inspektioner och få upplysningar som finska myndigheter.

27 §. Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Paragrafens innehåll motsvarar i huvudsak den gällande lagen. Det föreslås att paragrafen preciseras så att uppgifter kan utlämnas endast för utredning av sådana brott i fråga om vilka man enligt 5 kap. 1 § i tvångsmedelslagen (450/1987) får företa husrannsakan. Dessutom föreslås att sekretessbelagda uppgifter får lämnas ut till myndigheter som avses i 17 § och till inspektörer som avses i 18 § 1 mom. i denna lag för utförande av uppgifterna enligt denna lag samt till utländska organ och inspektörer som förutsätts av EU:s lagstiftning och andra internationella förpliktelser som är bindande för Finland när avtalet i fråga förutsätter att uppgifterna lämnas ut.

28 §. Handräckning. I paragrafen föreslås att tillsynsmyndigheten vid behov kan få handräckning av polis- och räddningsmyndigheterna för utförandet av uppgifter enligt gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen och den föreslagna lagen samt bestämmelser och föreskrifter som utfärdas med stöd av dem. Handräckning skall dessutom kunna fås av gränsbevakningsväsendet, så att det går att få handräckning på alla gränsövergångsställen.

29 §. Tillsynsregister. För att beakta kraven på skydd av personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen föreslås i paragrafen sådana bestämmelser om registrets datainnehåll och förvaringstiden för uppgifter som skall ingå i lag. I paragrafen föreslås att Livsmedelssäkerhetsverket upprätthåller ett riksomfattande tillsynsregister för tillsynen. De uppgifter som skall ingå i tillsynsregistret får Livsmedelssäkerhetsverket genom verksamhetsutövarnas anmälningskyldighet och godkännandet av anläggningar.

I 1 mom. uppräknas de uppgifter som skall

antecknas i tillsynsregistret. Tillsynsregistret kan betraktas som ett personregister.

I 2 mom. föreslås att uppgifterna stryks ur tillsynsregistret tre år efter att verksamhetsutövaren har upphört med sin verksamhet. Det är skäl att spara uppgifterna i tillsynsregistret tre år efter att verksamheten upphört, eftersom det är möjligt att sådana allmänna omständigheter som beror på verksamheten och som påverkar säkerheten och människors och djurs hälsa samt växters sundhet och miljö framgår först efter flera år. Om uppgifterna sparas är det möjligt att spåra verksamhetsutövaren även sedan verksamheten upphört.

Enligt 3 mom. tillämpas på insamling, behandling och registrering av personuppgifter samt på användning och utlämnande av uppgifter som finns införda i tillsynsregistret i övrigt vad som bestäms i personuppgiftslagen (532/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

30 §. Skyldighet att lämna uppgifter. I paragrafen föreslås skyldighet att informera om faktorer hos ett gödsel-fabrikat eller råvaran till det som eventuellt orsakar fara för människors och djurs hälsa eller säkerhet eller växters sundhet eller miljön. Tillsynsmyndigheten skall, beroende på farans natur, omedelbart underrätta även de behöriga miljö-, livsmedels-, veterinär-, hälsoskydds-, räddnings- eller polismyndigheterna.

31 §. Offentliggörande av tillsynsresultat. I paragrafen föreslås en bestämmelse om offentliggörande av tillsynsresultaten. Sekretessbelagda uppgifter som avses i 27 § får ändå inte offentliggöras. Om resultaten offentliggörs ökar det öppenheten och effektiviserar tillsynen. Resultat som offentliggörs är ofta statistikuppgifter t.ex. om verksamhetsutövare som omfattas av tillsynen, gödsel-fabrikat, antalet prov som tagits av gödsel-fabrikat, tillverknings- och importpartier som förbjudits samt analysresultat. Mera detaljerade bestämmelser om offentliggörandet av resultat kan utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

6 kap. Administrativa tvångsmedel och påföljder

32 §. Förordnande. Om en verksamhetsutövare inte iakttar gödselmedelsförordningen,

biproduktförordningen eller lagen om gödsel-fabrikat eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem, kan Livsmedelssäkerhetsverket bestämma att verksamhetsutövaren skall fullgöra sin skyldighet inom utsatt tid. Förordnande kan utfärdas endast i fall där verksamhetsutövarens agerande inte kräver att förbud enligt 33 § utfärdas. Förordnande bör utfärdas t.ex. i situationer där förpackningsmärkningar saknas eller verksamhetsutövaren försummar sin anmälningsskyldighet eller att föra register.

33 §. Förbud. I paragrafen föreslås att Livsmedelssäkerhetsverket kan utfärda förbud som gäller tillverkning av gödsel-fabrikat eller råvaror till sådana, teknisk bearbetning, utsläppande på marknaden, användning, transport, lagring, import eller export eller om ett gödsel-fabrikat eller råvaran till det inte uppfyller de krav som ställs i lagen eller med stöd av den eller i EU:s lagstiftning, t.ex. gödselmedelsförordningen och biproduktförordningen, eller om de särskilda kraven för explosions- eller brandfarliga gödsel-fabrikat eller ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt inte är uppfyllda innan de släpps ut på marknaden. Förbud utfärdas, om produkten är behäftad med ett sådant fel som kan orsaka allvarlig hälso-, säkerhets- eller miljöskada, eller om det är fråga om ett upprepat eller avsiktligt kvalitetsfel. I Finland skall t.ex. gödselmedel som används på åk-rarna och som innehåller mera kadmium än det tillåtna nationella maximivärdet beläggas med förbud avseende tillverkning och utsläppande på marknaden.

I 2 mom. föreslås att förbudet skall vara permanent. Förbudet skall emellertid omedelbart återkallas, om den brist som det grundar sig på har avhjälpits eller inte längre är av betydelse med tanke på förbudet. Syftet med det föreslagna förbudet är att verksamhetsutövaren inte skall få bedriva den verksamhet som förbudet avser innan bristen avhjälpits.

I 3 mom. föreslås att även andra tillsynsmyndigheter enligt 17 § har rätt att utfärda tillfälligt förbud, om saken inte tillåter dröjsmål. Ett tillfälligt förbud skall utan dröjsmål föras till Livsmedelssäkerhetsverket för avgörande. Förbudet förfaller, om Livsmedelssäkerhetsverket inte har fattat beslut inom en vecka efter att förbudet utfärdades.

Om det är fråga om ett förbud som gäller EG-gödselmedel, skall också jord- och skogsbruksministeriet underrättas omedelbart, som skall vidta åtgärder enligt gödselmedelsförordningen.

34 §. Återkallande av godkännande. Enligt paragrafen skall tillsynsmyndigheten återkalla godkännandet av en anläggning enligt 14 § eller godkännandet av ett laboratorium enligt 19 §, om den godkända anläggningen eller det godkända laboratoriet upphör med den verksamhet som godkännandet gäller. Förfarandet är detsamma, om det i verksamheten förekommer brister eller avvikelser som är allvarliga med tanke på godkännandet och om dessa brister eller avvikelser inte kan avhjälpas inom en av Livsmedelssäkerhetsverket utsatt rimlig tid. Godkännandet av en anläggning eller ett laboratorium kan återkallas omedelbart, om verksamheten medför direkt och oskälig fara för människors och djurs hälsa eller säkerhet eller växters sundhet eller miljön. Oskälig fara är t.ex. någon allvarlig sjukdom, som mul- och klövsjuka, där det inte räcker med ett förbud eller någon annan begränsning. Då kan Livsmedelssäkerhetsverket återkalla godkännandet omedelbart. Omedelbart återkallande av godkännandet bör användas bara i exceptionella fall.

35 §. Förordnande av förstörande och utförelse. Om gödselabrikat eller råvaror till sådana har belagts med förbud enligt 33 §, bör verksamhetsutövaren behandla dem på det sätt som Livsmedelssäkerhetsverket bestämmer, återsända gödselabrikaten eller råvarorna till avgångslandet eller förstöra gödselabrikaten eller råvarorna på det sätt som Livsmedelssäkerhetsverket bestämmer. Om det är fråga om ett parti för vilket tillstånd enligt avfallstransportförordningen har sökts, skall Livsmedelssäkerhetsverket samarbeta med SYKE. Detta är nödvändigt därför att avfallstransportförordningen noggrant reglerar de situationer där en redan godkänd avfallstransport inte kan genomföras på planerat sätt. När det är fråga om att förstöra gödselabrikat eller råvaror till sådana skall Livsmedelssäkerhetsverket även i andra fall samarbeta med miljömyndigheterna. Verksamhetsutövaren svarar för kostnaderna för förordnandet om förstörande eller utförelse. Ett beslut om förordnande av förstörande eller utförelse skall dessutom förenas med be-

stämmelser gällande det förfarande som skall iaktas vid verkställigheten.

36 §. Vite och tvångsutförande. Den bestämmelse som föreslås i paragrafen ingår i den gällande lagen. För att effektivera verkställigheten har vite och tvångsutförande i förslaget utvidgats till att gälla ett förordnande enligt 32 §, ett förbud enligt 33 § eller ett förordnande om förstörande eller utförelse enligt 35 §. Beslut om vite och tvångsutförande kan fattas av Livsmedelssäkerhetsverket och beslut om tvångsutförande även av Arbetskrafts- och näringscentralen. Enligt förslaget kan Livsmedelssäkerhetsverket förelägga vite eller hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad.

I 2 mom. föreslås dessutom en hänvisning till viteslagen (1113/1990), som innehåller allmänna bestämmelser om administrativt vite, hot och tvångsutförande och tvångsutförande. Enligt 10 § i viteslagen får vite dömas ut, om förbudet eller beslutet inte har iakttagits och det inte finns någon giltig orsak till att det inte har iakttagits. Den myndighet som har förelagt vitet dömer ut det. Kostnaderna för förstörande genom tvångsutförande betalas av statens medel och indrivs hos den försumlige enligt vad som bestäms om indrivning av skatter och avgifter genom utsökning.

37 §. Straffbestämmelse. I 1 mom. föreslås att de lagstridiga gärningar uppräknas som kan leda till straffrättsligt ansvar och för vilka man enligt gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen eller den föreslagna lagen kan dömas till böter för förseelse mot lagen om gödselabrikat, om inte förseelsen skall bestraffas hårdare med stöd av någon annan lagstiftning. Bestämmelserna motsvarar 21 § i den gällande lagen. Straffbestämelsen har dock reviderats i vissa avseenden och ordalydelsen har förtydligats. Gärningsman vid en förseelse kan vara verksamhetsutövaren eller den som använder ett gödselabrikat, och en rekvisitsenlig gärning kan ske uppsåtligen eller av vårdslöshet. Vid bedömning av om gärningen berott på vårdslöshet bör man beakta i synnerhet verksamhetens art. Av den som tillverkar eller släpper ut gödselabrikat på marknaden förutsätts t.ex. betydligt större omsorgsfullhet än av den som använder gödselabrikat, eftersom en skada som de först nämnda eventuellt

åsamkat berör en större användarkår.

En ny punkt som fogas till 1 mom. är försummelse av godkännande av anläggningen enligt 14 § i den föreslagna lagen. Här är det t.ex. fråga om att anläggningen fungerar och levererar t.ex. gödsel-fabrikat som är av animaliskt ursprung eller som tillverkats av slam från reningsverk till jordbruket eller för landskapsarkitektur utan att anläggningen har varit godkänd på behörigt sätt. En annan ny punkt som fogas till 1 mom. är brott mot förordnande enligt 32 § i den föreslagna lagen, varvid verksamhetsutövaren inte har iakttagit tillsynsmyndighetens detaljerade förordnande att uppfylla en förpliktelse som meddelats i lagen om gödsel-fabrikat eller med stöd av den inom utsatt tid. Det föreslås också bli straffbart att bryta mot ett förbud som utfärdats med stöd av 33 § i den föreslagna lagen samt att försumma att iakta en tillfällig begränsning i användningen som föreskrivs i 9 § i den föreslagna lagen eller i en förordning som jord- och skogsbruksministeriet utfärdat med stöd av den. Genom dessa bestämmelser försöker man begränsa sådana betydande faror som användningen av gödsel-fabrikat eller råvaror till sådana kan medföra för människors och djurs hälsa eller säkerhet, växters sundhet eller miljön, t.ex. användningen av aska som överskrider de tillåtna kadmiumhalterna på åkrar. Det föreslås också att brott mot ett förordnande om förstörande eller utförelse enligt 35 § i den föreslagna lagen skall fogas till momentet. Det är viktigt att säkerställa att gödsel-fabrikat eller råvaror till sådana t.ex. inte kan bearbetas på nytt eller förstöras i strid med tillsynsmyndighetens beslut.

I 2 mom. föreslås vidare en bestämmelse om begäran om undersökning när någon brutit mot lagstiftningen. Enligt förslaget är det Livsmedelssäkerhetsverket som anmäler förseelser till åtalprövning. Anmälan behöver inte göras, om förseelsen som helhet betraktad är uppenbart ringa med hänsyn till omständigheterna. Då kan Livsmedelssäkerhetsverket ge endast en skriftlig anmärkning för förseelsen och samtidigt uppmana den som gjort sig skyldig till förseelsen att korrigera fe-len. I dessa fall har verksamhetsutövaren i praktiken konstaterats skyldig till en överträdelse av lagen om gödsel-fabrikat enligt 1 mom., men som ändå inte anmäls till åkla-

garmyndigheterna eftersom den är så ringa vad påföljderna beträffar. Syftet med den skriftliga anmärkningen är att utöka tillsynsmyndighetens metoder att övervaka iakttagandet av lagstiftningen.

När det gäller utdömmande av förverkandepåföljder skall i fråga om ekonomisk vinning av förseelser mot lagen om gödsel-fabrikat och föremål och egendom som har använts för begående av brott iaktas vad som bestäms i 10 kap. i strafflagen (39/1889).

7 kap. Särskilda bestämmelser

38 §. Avgifter. Avgifter för åtgärder enligt denna lag bestäms enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet bestäms med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten vilka prestationer som blir avgiftsbelagda, t.ex. godkännande av typbeteckning, anläggningar och laboratorier. Med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten skall staten svara för myndigheternas planering av tillsynen enligt den föreslagna lagen samt för rådgivningen och marknadstillsynen gällande tillämpningen och iakttagandet av den.

Av tillsynsplanen framgår närmare tillsynsobjekten i anslutning till myndighetstillsynen, inspektionerna och hur ofta de skall utföras. I enlighet med de allmänna tillsynsprinciperna skall tillsynen vara objektiv och regelbunden. Dessutom skall tillsynsåtgärderna vara ändamålsenliga och de skall på lämpligt sätt rikta sig mot de olika faserna i tillverkningen, utsläppandet på marknaden, marknadsföringen, transporten, lagringen, användningen och bearbetningen av gödsel-fabrikat och råvaror till sådana. För ett enskilt tillsynsobjekt baserar sig avgiften i regel på riskbedömningen av objektet, där man i första hand beaktar arten och omfattningen av den verksamhet som objektet bedriver. Å andra sidan är målet att en fungerande egenkontroll skall bidra till att förbättra verksamhetsutövarens riskklassificering och minska behovet av avgiftsbelagd myndighetstillsyn.

39 §. Arvoden och kostnadsersättningar. Den föreslagna bestämmelsen om arvoden och kostnadsersättningar till auktoriserade inspektörer ingår i 18 § 2 mom. i den gällande gödselmedelslagen. Arvodena och kost-

nadsersättningarna betalas av Livsmedelssäkerhetsverket av de medel som anvisats den för detta ändamål i statsbudgeten. Det fråga om rätt för de inspektörer som Livsmedelssäkerhetsverket auktoriserat till arvode för det arbete de utför och om ersättning för de kostnader som detta arbete åsamkat dem.

40 §. Överklagande. Det föreslås att lagen besvärssystem ändras så att ändring i alla beslut som tillsynsmyndigheten meddelat med stöd av gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen och den föreslagna lagen söks hos landsbygdsnäringsnämnden, som är en oberoende förvaltningsdomstolsliknande myndighet inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde och vars beslut får överklagas vidare hos högsta förvaltningsdomstolen. Om besvärnämnden bestäms i lagen om landsbygdsnäringsnämnden (1203/1992). I 22 § 1 mom. i den gällande lagen är besvärsvägen delad så att KTTK:s beslut överklagas direkt hos högsta förvaltningsdomstolen, medan landsbygdsnäringsdistriktens (de nuvarande arbetskrafts- och näringscentralerna) beslut gällande kostnadsersättningar och skadestånd överklagas hos landsbygdsnäringsnämnden (nuvarande landsbygdsnäringsnämnden). Denna tudelning är inte längre motiverad med beaktande av reformen av förvaltningsprocesslagstiftningen.

Enligt 7 § i förvaltningsprocesslagen (586/1996) är huvudregeln att besvär över beslut av en myndighet som är underställd statsrådet anförs hos förvaltningsdomstolen. Även justitieministeriet har i sitt utlåtande till jord- och skogsbruksministeriet (75/43/2000 OM) betonat behovet av att besvärssystemen i lagarna om jordbrukets inspektionsverksamhet utvecklas så att de både innehållsmässigt och organisatoriskt i så stor utsträckning som möjligt börjar motsvara systemet i förvaltningsprocesslagen. I propositionen har emellertid landsbygdsnäringsnämnden i detta fall betraktats som en mera ändamålsenlig besvärsväg än förvaltningsdomstolen med beaktande av att förvaltningsrättsskipning inom jordbruksförvaltningens område förutsätter förutom omfattande kännedom om den nationella jordbrukslagstiftningen även kännedom om EU:s adekvata lagstiftning. Utmärkande för beslut enligt den föreslagna lagen är dessutom att de är bråds-

kande, dvs. om besvären inte behandlas snabbt har de ingen betydelse för den som anfört dem. Dessutom bör man beakta att landsbygdsnäringsnämnden för närvarande har en central ställning inom landsbygdsnäringsnämndens besvärssystem, eftersom beslut som fattas med stöd av t.ex. lagen om skydd för växters sundhet (702/2003), lagen om bekämpning av flyghavre (185/2002), lagen om plantmaterial (1205/1994) och lagen om handel med utsäde (728/2000) överklagas hos landsbygdsnäringsnämnden.

För att påskynda förfarandet med utlåtanden i samband med behandlingen av besvär föreslås i 1 mom. dessutom att besvärsskriften också kan tillställas den myndighet som fattat beslutet, med andra ord Livsmedelssäkerhetsverket eller arbetskrafts- och näringscentralen, som utan dröjsmål skall sända besvärsskriften samt handlingarna i ärendet och sitt utlåtande om besvären till besvärnämnden. Verksamhetsutövaren får inte söka ändring i ett beslut som gäller tillfälligt förbud och som har utfärdats i enlighet med 33 § 3 mom. särskilt genom besvär.

41 §. Verkställighet. Enligt förslaget kan det bestämmas att tillsynsmyndighetens beslut skall verkställas innan det har vunnit laga kraft. Detta är nödvändigt eftersom åtgärder enligt gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen och den föreslagna lagen ofta är brådskande.

Tillsynsmyndighetens beslut om förbud är i praktiken effektiva som tvångsmedel endast om de kan verkställas omedelbart. Av denna anledning skall ett beslut om förbud iakttas även om det har överklagats. För att trygga verksamhetsutövarens ställning kan besvärsmyndigheten när den behandlar besvär förbjuda eller avbryta verkställigheten.

42 §. Ikraftträdande. I paragrafen bestäms om ikraftträdande av lagen och upphävande av den nuvarande gödselmedelslagen. Lagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2006 samtidigt som den nya lagen om Livsmedelssäkerhetsverket. De beslut och förordningar som jord- och skogsbruksministeriet utfärdat med stöd av den gällande gödselmedelslagen förblir likväl i kraft tills de förordningar som jord- och skogsbruksministeriet kommer att utfärda med stöd av den föreslagna lagen har utfärdats, under förutsättning att de inte står i

strid med den föreslagna lagen.

43 §. Övergångsbestämmelse. I paragrafen föreskrivs att beslut och föreskrifter gällande enskilda verksamhetsutövare som meddelats med stöd av den gällande gödselmedelslagen förblir i kraft den tid som anges i dem.

En anmälningsskyldig verksamhetsutövare skall enligt övergångsbestämmelsen göra i lagen avsedd anmälan om sin verksamhet till Livsmedelssäkerhetsverket inom sex månader efter lagens ikraftträdande. Om Livsmedelssäkerhetsverket före lagens ikraftträdande har beviljat en anläggning godkännande enligt biproduktförordningen och godkännande som avses i 14 § i denna lag, förblir det i kraft utan att det behöver förnyas på det sätt som avses i denna lag. För annan verksamhet enligt 14 § i denna lag skall anläggningarna, t.ex. avloppsreningsverk, som har bedrivit verksamheten i fråga före lagens ikraftträdande, ansöka om godkännande enligt denna lag hos Livsmedelssäkerhetsverket. Godkännande skall sökas senast tolv månader efter lagens ikraftträdande.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2006. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas redan innan lagen träder i kraft.

3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 18 § i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. I den föreslagna lagen åläggs verksamhetsutövare skyldighet att anmäla sin verksamhet samt ge en beskrivning av hur verksamheten är ordnad innan den inleds och omedelbart när det inträffar ändringar i verksamheten eller verksamheten upphör. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak den gällande lagen med vissa preciseringar. För att kunna ordna tillsynen är det nödvändigt att tillsynsmyndigheten får information om att det finns verksamhetsutövare som skall övervakas och var de finns. Anmälningsskyldigheten skall inte längre omfatta sådana aktörer som enbart bedriver parti- och detaljhandel eller lagrar, transporterar eller

använder gödselselfabrikat, om inte EU:s rättsakter förutsätter något annat. Med den föreslagna paragrafens anmälningsskyldighet för verksamhetsutövare försöker man främja tillhandahållet av säkra gödselselfabrikat av hög kvalitet som lämpar sig för växtproduktion, användningen av biprodukter som lämpar sig som gödselselfabrikat samt att de som köper och använder gödselselfabrikat får tillräcklig information om dem. Dessa orsaker kan betraktas som sådana viktiga samhällsintressen som kan motivera en begränsning av näringsfriheten. Denna begränsning är också nödvändig för att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna i 20 § i grundlagen. Enligt 20 § bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Det allmänna skall verka för att alla tillförsäkras en sund och trygg miljö. För att trygga dessa grundläggande fri- och rättigheter är det nödvändigt att kontrollera tillverkningen av gödselselfabrikat och råvaror till sådana för utsläppande på marknaden, utsläppandet på marknaden, förmedlingen, lagringen, användningen, importen och exporten. Dessutom bör man lägga märke till att anmälningsskyldigheten även baserar sig på EU-rättsakter som är bindande för Finland.

Enligt 11 § 2 mom. i den föreslagna lagen förutsätts att verksamhetsutövaren ger den behöriga myndigheten möjlighet att inspektera produktionsanläggningen innan verksamheten inleds. Dessutom skall verksamhetsutövaren i enlighet med Livsmedelssäkerhetsverkets anvisningar en gång om året meddela tillsynsmyndigheten uppgifter om sina gödselselfabrikat, deras typbeteckningar och handelsnamn samt mängderna liksom om de råvaror som använts för tillverkningen och deras ursprung, om gödselselfabrikat som släppts ut på marknaden eller importerats, deras ursprung och mängderna.

Enligt 80 § i grundlagen skall genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Av denna orsak föreslås att det i lagen om gödselselfabrikat lyfts in alla sådana bestämmelser som utfärdats med stöd av den gällande gödselmedelslagen och som gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter eller som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Bestämmel-

ser som tagits in från gödselmedelsförordningen och biproduktförordningen ingår i lagens 5-18, 19-22, 25-27 och 30 §.

I 14 § i lagen om gödselmedel bestäms om godkännande av anläggningar och i 19 § om godkännande av laboratorier. Godkännande kan jämföras med tillstånd. Enligt 18 § grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis konstaterat att näringsfriheten inte får begränsas utan synnerligen giltig orsak. Som en sådan orsak kan betraktas t.ex. skydd av personers hälsa och säkerhet eller andra viktiga samhällsintressen. Begränsningen bör framgå av lag, eftersom det är fråga om en begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Förfarandet för godkännande av anläggningar och laboratorier grundar sig i enlighet med 80 § i grundlagen på tillräckligt noga avgränsade bestämmelser, av vilka framgår verksamhetsutövarens rättigheter och skyldigheter. Förslaget är inte problematiskt med avseende på 18 § 1 mom. i grundlagen.

Enligt förslaget till 18 § anlitar Livsmedelssäkerhetsverket utöver arbetskrafts- och näringscentralerna vid tillsynen inspektörer som den skriftligen bemyndigat för uppdraget och som handlar under tjänsteansvar och under Livsmedelssäkerhetsverkets tillsyn. Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros instanser utanför myndighetsmaskineriet endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. I enlighet med den gällande lagen är det fortfarande ändamålsenligt att

överföra den verksamhet som avses i paragrafen utanför myndighetsmaskineriet, eftersom tillsynsmyndigheterna i praktiken inte har resurser att sköta alla provtagningsuppgifter själva. Detta är inte heller ekonomiskt förnuftigt, eftersom en auktoriserad inspektör ofta befinner sig närmare det objekt som skall inspekteras än tillsynsmyndigheten. De auktoriserade inspektörerna arbetar under Livsmedelssäkerhetsverkets tillsyn och de berörs av samma bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar som tjänstemännen. På auktoriserade inspektörer tillämpas också bestämmelser om jäv i 10 § i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) och bestämmelsen i 22 § om tolkning och översättning. En auktoriserad inspektör skall också vid utförandet av inspektion och provtagning fästa uppmärksamhet att verksamhetsutövarens grundläggande rätt att framföra sina synpunkter för inspektören på sitt modersmål finska, svenska eller samiska tillgodoses. Sålunda tryggas i paragrafen också de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och kraven på god förvaltning på behörigt sätt.

Den föreslagna lagen överensstämmer med den författningsnivå som grundlagen förutsätter och den innehåller inte några begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna som skulle vara problematiska med avseende på grundlagen. Jord- och skogsbruksministeriet kan utfärda förordningar om saker som är noggrant avgränsade och specificerade i lagen. Utgående från dessa utgångspunkter är det skäl att anse att lagförslagen i propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag om gödsel­fabrikat

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Syfte

Syftet med denna lag är att trygga växtproduktionen samt kvaliteten på livsmedlen och miljön genom att främja tillgången på säkra gödsel­fabrikat av hög kvalitet som är lämpliga för växtproduktion och användningen av biprodukter som lämpar sig som gödsel­fabrikat samt att se till att tillräckliga uppgifter om gödsel­fabrikat lämnas dem som köper och använder produkterna.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på gödsel­fabrikat och i tillämpliga delar på råvaror till gödsel­fabrikat i fråga om tillverkning för utsläppande på marknaden, utsläppande på marknaden, användning, transport, import samt export. Denna lag gäller i tillämpliga delar också tillverkning av gödsel­fabrikat för eget bruk.

Denna lag tillämpas också på tillsynen över Europaparlamentets och rådets förordning nr 2003/2003 om gödsel­medel (*gödsel­medels­förordningen*) och på annan verkställighet som den förutsätter.

Denna lag tillämpas också på tillsynen över Europaparlamentets och rådets förordning nr 1774/2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel (*biprodukt­förordningen*) och på annan verkställighet som den förutsätter till den del verkställigheten gäller gödsel­fabrikat.

Denna lag tillämpas inte på

1) försök som utförs vid forskningsinstitut i vetenskapligt syfte eller produktutvecklings­syfte,

2) gödsel­fabrikat som transporteras via Finland utan att förtullas,

3) sådana biogas- och komposterings­anläggningar eller andra motsvarande anläggningar som bearbetar organiskt material och vilkas slutprodukter inte lämpar sig som gödsel­fabrikat eller som råvaror till sådana utan deponeras på en med stöd av miljölagstiftningen godkänd avstjälningsplats eller bränns i en godkänd förbränningsanläggning, och inte på

4) transporter som avses i lagen om transport av farliga ämnen (719/1994).

3 §

Förhållande till vissa författningar

Angående krav på gödsel­fabrikat, råvaror till gödsel­fabrikat samt kemikalier som används som gödsel­fabrikat som sådana och tillverkning, lagring, förpackning och import av dem föreskrivs utöver vad som bestäms i denna lag i kemikalielagen (744/1989).

Angående krav på råvaror till gödsel­fabrikat samt på biprodukter som används som gödsel­fabrikat som sådana samt bearbetning, användning och bortskaffande av dem föreskrivs dessutom i hälsoskyddslagen (763/1994), miljöskyddslagen (86/2000), avfalls­lagen (1072/1993) och marktäcktslagen (555/1981) samt i rådets förordning (EEG) nr 259/93 om övervakning och kontroll av avfallstransporter inom, till och från Europeiska gemenskapen. Angående krav på gödsel­fabrikat av vegetabiliskt ursprung och råvaror till sådana föreskrivs dessutom i lagen om skydd för växters sundhet (702/2003). Angå-

ende krav på gödsel­fabrikat av animaliskt ursprung och råvaror till sådana föreskrivs dessutom i lagen om djursjukdomar (55/1980) och om krav på import i lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996).

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *gödsel­fabrikat* gödsel­medel, kalknings­ämnen, jordförbättrings­medel, växtunderlag, mikrobpreparat samt biprodukter som används som gödsel­fabrikat som sådana,

2) *gödsel­medel* ämnen och preparat som är avsedda att främja växters tillväxt eller att förbättra skördens kvalitet och vilkas verkan grundar sig på växtnärings­ämnen eller på andra ämnen som är nyttiga för växter, människor eller djur,

3) *EG-gödsel­medel* sådana gödsel­medel som, i bilagorna till gödsel­medels­förordningen uppräknats uppfyller kraven i nämnda förordning samt överensstämmer med märknings- och förpackningsbestämmelserna och som är märkta "EG-GÖDSELMEDEL",

4) *kalknings­ämnen* oorganiska och organiska ämnen och preparat som i huvudsak innehåller kalcium eller magnesium eller bäge grundämnena och som vanligen förekommer i oxid-, hydroxid-, karbonat- eller silikatform och som i huvudsak är avsedda att eliminera jordens surhet,

5) *jordförbättrings­medel* ämnen som tillsätts jorden för att upprätthålla och förbättra dess fysikaliska egenskaper eller för att öka den biologiska aktiviteten i jorden,

6) *växtunderlag* tekniskt bearbetade fasta eller flytande ämnen som är avsedda för odling av växter och till vilka andra gödsel­fabrikat är eller kan vara tillsatta,

7) *mikrobpreparat* produkter som innehåller en eller flera kända mikrobstammar som har konstaterats ha en förbättrande inverkan på växters tillväxt eller näringsupptagning i fråga om en viss växtart eller växtkategori,

8) *biprodukt som används som gödsel­fabrikat som sådan* produkter som uppstår i samband med verksamheten vid industri-, förbrännings- eller produktionsanläggningar, biogas- eller komposteringsanläggningar eller andra anläggningar samt avloppsreningsverk eller annan motsvarande verksamhet och som används som gödsel­fabrikat,

9) *skadliga ämnen, produkter och organismer* sådana ämnen, produkter eller organismer som förekommer i gödsel­fabrikat eller råvaror till sådana och som kan medföra hälsorisker eller andra skador eller faror för människor, djur, växter, marken eller miljön i övrigt,

10) *teknisk bearbetning* kompostering, rötning, sållning, malning, fräsning, upphettning, torkning, granulering, förpackning eller blandning med andra ämnen och annan motsvarande bearbetning för att produktifiera ett preparat,

11) *utsläppande på marknaden* innehav av gödsel­fabrikat för försäljning, inklusive lagring och tillhandahållande, eller annan överföring till tredje parter, antingen avgiftsfritt eller mot ersättning, samt försäljning och andra former av överföring,

12) *import* införsel från andra länder än Europeiska unionens medlemsstater,

13) *export* utförsel till andra länder än Europeiska unionens medlemsstater,

14) *verksamhetsutövare* fysiska och juridiska personer som i anslutning till sin yrkesverksamhet tillverkar, tekniskt bearbetar, släpper ut på marknaden, transporterar, importerar eller exporterar gödsel­fabrikat eller råvaror till sådana,

15) *egenkontroll* verksamhetsutövarens eget tillsynssystem vars syfte är att säkerställa att gödsel­fabrikatet och bearbetningen av det uppfyller kraven.

Vad som i denna lag bestäms om Europeiska gemenskapen eller Europeiska unionens medlemsstater gäller också Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och dess medlemsstater i den omfattning som förutsätts i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

2 kap.

Bestämmelser om gödsel­fabrikat

5 §

Allmänna krav

Gödsel­fabrikat skall vara homogena, säkra och lämpliga för sitt ändamål och de skall uppfylla kraven i gödsel­medels­förordningen, biprodukt­förordningen samt denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Gödsel­fabrikat får inte innehålla sådana mängder skadliga ämnen, produkter eller organismer att användning i enlighet med bruksanvisningen kan orsaka fara för människors eller djurs hälsa eller säkerhet, växters sundhet eller miljön. Råvaror till gödsel­fabrikat skall vara säkra och sådana att de gödsel­fabrikat som tillverkas av dem uppfyller kvalitetskraven.

Verksamhetsutövaren skall ha ändamålsenliga lokaler, anordningar och utrustning för tillverkning, förvaring och transport av gödsel­fabrikat och råvaror till sådana. För att förhindra olägenheter för hälsan, säkerheten och miljön skall verksamhetsutövaren iakttä tillräcklig omsorgsfullhet och försiktighet vid bearbetning, användning, transport och lagring av gödsel­fabrikat och råvaror till sådana.

Gödsel­fabrikat som innehåller mer än 28 viktprocent kväve i förhållande till ammoniumnitrat skall uppfylla kraven enligt kapitel IV i gödsel­medels­förordningen.

Närmare bestämmelser om krav på kvalitet, bearbetning, användning, transport och lagring i fråga om gödsel­fabrikat och råvaror till sådana samt om särskilda krav på explosions- och brandfarliga gödsel­fabrikat utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

6 §

Gödsel­fabrikats typbeteckningar

Endast sådana gödsel­fabrikat får importeras, släppas ut på marknaden eller tillverkas för utsläppande på marknaden vilkas typbeteckning ingår antingen i den nationella förteckningen över gödsel­fabrikats typbeteckningar eller i fråga om EG-gödsel­medel i Eu-

ropeiska gemenskapens (EG) förteckning över gödsel­medelstyper som publiceras som bilaga till gödsel­medels­förordningen.

Till den nationella förteckningen över gödsel­fabrikats typbeteckningar kan fogas en ny typbeteckning om

1) de gödsel­fabrikat som ingår i den innehåller en sådan mängd näringsämnen att de är till nytta för växter eller om andra egenskaper hos de gödsel­fabrikat som ingår i förteckningen avsevärt förbättrar växternas tillväxt eller växtförhållandena,

2) de gödsel­fabrikat som ingår i förteckningen kan analyseras och av dem kan tas prov med hjälp av en metod enligt EG:s lagstiftning eller, om någon EG-lagstiftning inte finns, med hjälp av internationellt godkända standardmetoder eller, om även sådana saknas, lika beprövade validerade metoder som är avsedda för analys och provtagning av gödsel­fabrikat,

3) typbeteckningen är saklig och inte strider mot god sed eller är vilseledande.

7 §

Ansökan om typbeteckning för gödsel­fabrikat

Ansökan om att en ny typbeteckning för ett gödsel­fabrikat skall tas in i den nationella förteckningen över gödsel­fabrikats typbeteckningar eller i EG:s förteckning över gödsel­medelstyper görs hos Livsmedelssäkerhetsverket. Till en ansökan som gäller fogande av en ny typbeteckning till den nationella förteckningen över gödsel­fabrikats typbeteckningar skall fogas följande uppgifter:

1) förslaget till ny typbeteckning och motiveringen till förslaget,

2) en beskrivning av tillverkningsprocessen,

3) en utredning om de råvaror som huvudsakligen används och deras ursprung,

4) en utredning om den centrala kemiska och biologiska sammansättningen samt om de fysikaliska egenskaperna,

5) provtagnings- och analysmetoder för att mäta väsentliga egenskaper,

6) rekommenderad användningsmängd, bruksanvisningar och faktorer som begränsar användningen samt lagringsegenskaper, med beaktande av förebyggandet av olägenheter för hälsan, säkerheten och miljön, och

7) sökandens kontaktuppgifter.

Livsmedelssäkerhetsverket fattar beslut om att en typbeteckning skall godkännas för den nationella företeckningen över gödsel­fabrikats typbeteckningar. I den nationella förteckningen över gödsel­fabrikats typbeteckningar, som ges genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet, ges för varje typbeteckning uppgifter om erforderliga tillverkningsmetoder, väsentliga råvaror, näringsämnen och sättet att redovisa dem, näringsämnenas form och löslighet samt egenskaper som förbättrar växternas tillväxt och struktur eller som främjar växtförhållandena.

Livsmedelssäkerhetsverket utarbetar ett utlåtande om tillfogandet av en typbeteckning till EG:s förteckning över gödsel­medelstyper och sänder det till jord- och skogsbruksministeriet för vidarebefordran till Europeiska gemenskapernas kommission.

Bestämmelser om ansökningsförfarandet kan utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

8 §

Märknings- och förpackningskrav

Ett gödsel­fabrikat som släpps ut på marknaden skall ha en varudeklaration. I varudeklarationen skall skriftligen lämnas uppgifter om gödsel­fabrikatets typbeteckning, handelsnamn, egenskaper, användning och sammansättning samt om tillverkare och importör. Även andra uppgifter kan lämnas i varudeklarationen, om de är entydiga och mätbara och kan motiveras och inte kan vilseleda den slutliga användaren av gödsel­fabrikatet. Varudeklarationen skall tryckas eller fästas på gödsel­fabrikatets förpackning. När varorna är i lösvikt kan varudeklarationen dock fogas till de dokument som åtföljer produkten och deklarationen skall vara lätt­­tillgänglig för tillsynen. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om det närmare innehållet i de uppgifter som skall lämnas i varudeklarationen samt om tillåtna avvikelser från egenskaperna.

Gödsel­fabrikat som släpps ut på marknaden, importeras och exporteras skall vara ändamålsenligt och säkert förpackade på ett sätt som beaktar produktens egenskaper. Oför-

packade gödsel­fabrikat som levereras i lösvikt skall transporteras och under transporten förvaras på ett ändamålsenligt och säkert sätt som lämpar sig för ändamålet. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om förpackning av gödsel­fabrikat, förslutning av förpackningen samt leverans av oförpackade gödsel­fabrikat till den slutliga användaren.

Kraven på märkning och förpackning av gödsel­fabrikat skall dessutom överensstämma med kraven i gödsel­medelsförordningen och biproduktförordningen. Fosfor-, kalium-, kalcium-, natrium-, magnesium- och svavelhalterna i EG-gödsel­medel som släpps ut på marknaden skall i varudeklarationen redovisas i grundämnesform, men de kan dessutom redovisas i oxidform på de sätt som avses i artikel 6 i gödsel­medelsförordningen.

9 §

Tillfälliga begränsningar

Om det finns grundad anledning att anta att ett gödsel­fabrikat eller råvaran till det kan orsaka betydande fara för människors eller djurs hälsa eller säkerhet, växters sundhet eller miljön, kan genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet tillverkningen, utsläppandet på marknaden, användningen och importen av dem tillfälligt förbjudas eller begränsas samt bestämmelser utfärdas om att de förbjudna gödsel­fabrikaten skall dras bort från marknaden och gårdarnas lager.

3 kap.

Bedrivande av verksamhet

10 §

Bedrivande av verksamhet

En verksamhetsutövare skall ordna sin verksamhet så att de krav som i 5 § 2 mom. ställs på verksamheten uppfylls och så att verksamheten inte orsakar fara för människors eller djurs hälsa eller säkerhet, växters sundhet eller miljön.

11 §

Anmälningsskyldighet

En verksamhetsutövare skall göra en skriftlig anmälan till Livsmedelssäkerhetsverket om sin verksamhet, väsentliga förändringar i verksamheten och nedläggning av verksamheten. Anmälan skall göras innan verksamheten inleds och till den skall fogas en beskrivning av hur verksamheten är organiserad. Anmälningsskyldigheten gäller emellertid inte verksamhetsutövare som bedriver enbart parti- eller detaljhandelsverksamhet eller enbart lagrar, transporterar eller använder gödselmedelsförordningens eller biproduktförordningens bestämmelser förutsätter anmälan. Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och hur den skall göras utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

En verksamhetsutövare som tillverkar eller tekniskt bearbetar gödselmedelsfabrikat skall ge tillsynsmyndigheten möjlighet att utföra inspektion innan verksamheten inleds.

En verksamhetsutövare enligt 1 mom. skall en gång om året i enlighet med anvisningar som ges av Livsmedelssäkerhetsverket meddela verket uppgifter om mängderna gödselmedelsfabrikat som tillverkas och om typbeteckningar och handelsnamn, de råvaror som använts för tillverkningen av gödselmedelsfabrikat och deras ursprung samt om gödselmedelsfabrikat som släppts ut på marknaden, importerats och exporterats samt om mängderna samt vid behov om användningsändamålen.

12 §

Skyldighet att föra register

En verksamhetsutövare som tillverkar eller tekniskt bearbetar för utsläppande på marknaden, släpper ut på marknaden, importerar eller exporterar gödselmedelsfabrikat eller råvaror till sådana skall föra ett uppdaterat register över sin verksamhet, ur vilket de uppgifter som behövs för tillsynen kan fås fram utan svårighet. I registret skall föras in inköp av gödselmedelsfabrikat och råvaror till sådana, deras ursprung, hur mycket gödselmedelsfabrikat och rå-

varor som har bearbetats tekniskt och tillverkats, försäljningar och andra överlåtelser av gödselmedelsfabrikat och råvaror till sådana samt lagringsplatser. I registret skall dessutom antecknas mängderna importerade och exporterade gödselmedelsfabrikat och råvaror till sådana. Närmare bestämmelser om registrets innehåll och hur det skall organiseras utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

För att säkerställa gödselmedelsfabrikatens spårbarhet skall en verksamhetsutövare enligt 1 mom. förvara de uppgifter om gödselmedelsfabrikatens ursprung och överlåtelse som behövs för tillsynen. Uppgifterna skall kunna kontrolleras av den behöriga myndigheten så länge som gödselmedelsfabrikatet levereras till marknaden och därefter under fem år efter det att verksamhetsutövaren har upphört att leverera gödselmedelsfabrikatet.

Skyldigheten att föra register gäller inte verksamhetsutövare som enbart bedriver parti- eller detaljhandelsverksamhet eller enbart lagrar, transporterar eller använder gödselmedelsfabrikat, om det inte förutsätts i gödselmedelsförordningens eller biproduktförordningens bestämmelser att ett register förs.

13 §

Skyldighet att ha egenkontroll

En verksamhetsutövare skall känna till de skeden i tillverkningen och bearbetningen som är kritiska med tanke på gödselmedelsfabrikatens kvalitet, så att verksamheten inte orsakar fara för människors eller djurs hälsa eller säkerhet, växters sundhet eller miljön. Verksamhetsutövaren skall regelbundet övervaka de kritiska skedena i tillverkningen och bearbetningen (egenkontroll).

Skyldigheten beträffande egenkontroll gäller inte en verksamhetsutövare som transporterar eller använder gödselmedelsfabrikat eller råvaror till sådana, om detta inte förutsätts i gödselmedelsförordningens eller biproduktförordningens bestämmelser. En skriftlig plan för egenkontrollen skall utarbetas och tillställas Livsmedelssäkerhetsverket. Verksamhetsutövaren skall se till att de arbetstagare som deltar i tillverkningen och bearbetningen är medvetna om egenkontrollen.

Livsmedelssäkerhetsverket är skyldig att ge råd om utarbetandet och genomförandet av planen för egenkontroll. Närmare bestämmelser om hur egenkontrollen skall ordnas och uppdateras kan utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

14 §

Godkända anläggningar

En verksamhetsutövare som tillverkar, tekniskt bearbetar och lagrar organiska gödsel-fabrikat eller råvaror till sådana skall vara godkänd av Livsmedelssäkerhetsverket när verksamheten inleds (godkänd anläggning). Till en ansökan om godkännande, som gäller en annan anläggning än en sådan som skall godkännas med stöd av biproduktförordningen, skall fogas följande uppgifter:

- 1) en utredning om den nya anläggningen och dess verksamhet,
- 2) en utredning om de råvaror som används och om slutprodukterna samt om var de används,
- 3) anläggningens skriftliga plan för egenkontroll,
- 4) den tidpunkt då anläggningen eller ändringen av den skall tas i bruk,
- 5) miljötillståndet eller ansökan om det, och
- 6) sökandens kontaktuppgifter.

En godkänd anläggning skall ansöka om ett nytt godkännande, om den ändrar sin verksamhet.

Anläggningen skall godkännas, om verksamheten, konstruktionerna och utrustningen uppfyller kraven i biproduktförordningen samt denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Godkännande kan beviljas för viss tid. För en godkänd anläggning kan uppställas krav, begränsningar och andra villkor gällande dess verksamhet, om verksamheten kan orsaka fara för människors eller djurs hälsa eller säkerhet, växters sundhet eller miljön. Godkända anläggningar skall tilldelas registernummer.

Bestämmelser om godkännande av anläggningar som tillverkar och bearbetar gödsel-fabrikat av animaliskt ursprung ingår i biproduktförordningen.

Bestämmelser om det närmare innehållet i de uppgifter som skall lämnas i ansökan om

godkännande av anläggningen och om ansökningsförfarandet kan utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

15 §

Godkända anläggningars egenkontrollrapport

En godkänd anläggning skall varje år utarbeta en egenkontrollrapport, av vilken framgår resultaten av övervakningen av de kritiska skedena i tillverkningen och bearbetningen samt problem och brister som upptäckts vid egenkontrollen samt hur de har lösts. Egenkontrollrapporten skall tillställas Livsmedelssäkerhetsverket senast före utgången av mars kalenderåret efter tillsynsåret. En godkänd anläggning skall dessutom omedelbart underrätta Livsmedelssäkerhetsverket om alla de avvikelser i verksamheten som har en avsevärd inverkan på slutproduktens kvalitet.

Bestämmelser om det närmare innehållet i de uppgifter som skall lämnas i anläggningens årliga egenkontrollrapport kan utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

4 kap.

Myndigheter

16 §

Allmän styrning och tillsyn

Den allmänna styrningen och övervakningen av verkställigheten av gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen och denna lag ankommer på jord- och skogsbruksministeriet.

17 §

Tillsynsmyndigheter

Livsmedelssäkerhetsverket svarar för verkställigheten av gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen och denna lag samt för tillsynen över att gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen samt denna

lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas samt för organiseringen av tillsynen. Livsmedelssäkerhetsverket anlitar arbetskrafts- och näringscentralernas landsbygdsavdelningar vid tillsynen. Förutom Livsmedelssäkerhetsverket övervakar tullverket importen och exporten av gödsel-fabrikat.

Närmare bestämmelser om tullverkets tillsyn utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

18 §

Auktoriserade inspektörer

Utöver vad som bestäms i 17 § kan Livsmedelssäkerhetsverket vid kontrollen och tillsynen anlita de inspektörer som den skriftligen bemyndigat för uppdraget och som den själv övervakar. På de auktoriserade inspektörerna tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppdrag enligt denna lag. Auktoriserade inspektörer skall ha den yrkeskompetens i fråga om gödsel-fabrikat som krävs för uppdraget i bemyndigandet eller annan yrkeskompetens som behövs för tillsynen över att lagen iakttas.

Om en auktoriserad inspektör enligt förvaltningslagen (434/2003) är jävig att utföra sitt uppdrag, kan den behöriga myndigheten förordna någon annan att tillfälligt sköta inspektörens uppgifter. På en tillfälligt förordnad person tillämpas vad som föreskrivs om auktoriserade inspektörer.

En auktoriserad inspektör skall vid utförandet av sitt uppdrag fästa uppmärksamhet vid att verksamhetsutövaren kan framföra sina synpunkter för inspektören på sitt modersmål finska, svenska eller samiska. Om verksamhetsutövaren inte behärskar det språk som enligt språklagen (423/2003) skall användas, skall inspektören se till att att nödvändig tolkning eller översättning enligt 26 § i förvaltningslagen finns tillgänglig.

En auktoriserad inspektör skall förete ett skriftligt intyg över sitt bemyndigande, om verksamhetsutövaren kräver det.

19 §

Godkända laboratorier

Laboratoriet vid Livsmedelssäkerhetsverket fungerar som officiellt laboratorium en-

ligt gödselmedelsförordningen, biprodukt-förordningen och denna lag för analyser som hänför sig till tillsynen över gödsel-fabrikat och som officiellt laboratorium enligt biproduktförordningen för analyser som hänför sig till egenkontrollen. Analyser som hänför sig till tillsynen över gödsel-fabrikat och i biproduktförordningen förutsatta analyser som hänför sig till anläggningarnas egenkontroll kan också utföras i något annat laboratorium som Livsmedelssäkerhetsverket har godkänt. Andra laboratorier skall godkännas, om de är kompetenta att utföra ovan nämnda analyser enligt EG:s lagstiftning, eller om någon EGlagestiftning inte finns, med internationellt godkända standardmetoder eller, om även sådana saknas, med lika beprövade validerade metoder som är avsedda för analys och provtagning av gödsel-fabrikat. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet bestäms närmare om de handlingar som skall fogas till ansökan och som visar att förutsättningarna föreligger.

Godkännande kan beviljas för viss tid. För ett godkänt laboratorium kan uppställas krav, begränsningar och andra villkor gällande verksamheten, om de gödsel-fabrikat som är föremål för analys kan orsaka fara för människors eller djurs hälsa eller säkerhet, växters sundhet eller miljön. Ett godkänt laboratorium skall omedelbart underrätta Livsmedelssäkerhetsverket om sådana förändringar i verksamheten som inverkar på förutsättningarna för godkännande av laboratoriet.

Livsmedelssäkerhetsverket skall för allmänt bruk föra en förteckning över godkända laboratorier. I förteckningen antecknas laboratoriets kontaktuppgifter och kompetensområde.

Laboratorier som utför detonationssäkerhetsprov med gödsel-fabrikat godkänns av Säkerhetsteknikcentralen på det sätt som föreskrivs i kemikalielagen (744/1989).

5 kap.

Tillsyn

20 §

Allmänna principer för tillsynen

Gödsel-fabrikat och råvaror till sådana skall övervakas objektivt och regelbundet. Över-

vakningen skall effektiveras, om det kan misstänkas att ett gödsel­fabrikat eller råvaran till det eller verksamhetsutövarens verksamhet inte uppfyller de krav som föreskrivs i gödsel­medels­förordningen, biprodukt­förordningen eller denna lag eller med stöd av den. Tillsyns­åtgärderna skall vara ändamåls­enliga och på ett lämpligt sätt omfatta alla faser av tillverkningen, utsläppandet på marknaden, marknads­föringen, transporten, lagringen, användningen och bearbetningen av gödsel­fabrikatet och råvarorna till det.

Tillsyns­myndigheten skall vid behov ge verksamhets­utövarna nödvändiga anvisningar och uppmaningar angående iakttagandet av de krav som ställts med stöd av gödsel­medels­förordningen, biprodukt­förordningen eller denna lag. Närmare bestämmelser om tillsynen kan utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruks­ministeriet.

21 §

Förhandsanmälningar

En förhandsanmälan skall lämnas till tillsyns­myndigheten i fråga om gödsel­fabrikat eller råvaror till sådana som importeras från en annan medlems­stat inom Europeiska unionen eller från en stat utanför unionen. Skyldigheten att göra förhandsanmälan gäller inte EG-gödsel­medel. Genom förordning av jord- och skogsbruks­ministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om vilka uppgifter som skall lämnas till tillsyns­myndigheten om ett parti gödsel­fabrikat eller råvaror till sådana samt när och hur verksamhets­utövaren skall göra förhandsanmälan.

Ett parti gödsel­fabrikat eller råvaror till sådana som skall föras in till Finland kan, om tillsyns­myndigheten så bestämmer, förvaras under tullens uppsikt på ett ställe som godkänts av tillsyns­myndigheten tills tillsyns­myndigheten har fått tillräcklig utredning om att de krav som föreskrivs i gödsel­medels­förordningen, biprodukt­förordningen samt denna lag och med stöd av den uppfylls.

22 §

Godkända tullanstalter och gräns­övergångsställen

Genom förordning av jord- och skogs-

bruks­ministeriet kan föreskrivas närmare om de tullanstalter och gräns­övergångsställen via vilka det är tillåtet att föra in gödsel­fabrikat och råvaror till sådana.

23 §

Tillsynsplan

Livs­medelssäkerhets­verket skall årligen utarbeta en tillsyns­plan för tillsynen.

I tillsyns­planen skall åtminstone anges de inspektioner som skall utföras, typerna av tillsyns­objekt och hur ofta de skall inspekteras. I planen skall dessutom anges grunderna för riskbedömningen av de olika typerna av tillsyns­objekt och grunderna för bedömningen av genomförandet av planen.

Närmare bestämmelser om tillsyns­planen och dess innehåll kan utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruks­ministeriet.

24 §

Rätt att utföra inspektioner

Tillsyns­myndigheten och auktoriserade inspektörer har rätt att få tillträde till platser där gödsel­fabrikat eller råvaror till sådana samt handlingar som gäller dem hanteras, används eller förvaras, inspektera transport­medel, verksamhets­utövarens bokföring och det register som avses i 12 § samt avgiftsfritt ta nödvändiga prov av marken, råvaror till gödsel­fabrikat och av gödsel­fabrikat. På områden som omfattas av hemfriden får inspektion utföras endast av en myndighet och endast om det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till ett förfarande som är straffbart enligt denna lag och en inspektion är nödvändig för utredningen av ett brott.

Närmare bestämmelser om kontroll- och tillsyns­förfarandet samt om provtagning och undersökning av prover utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruks­ministeriet.

25 §

Rätt att få upplysningar

Tillsyns­myndigheten samt de auktoriserade inspektörerna har rätt att av verksamhets­ut-

övaren få de uppgifter och handlingar som behövs för inspektioner eller tillsyn enligt gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen eller denna lag.

26 §

Europeiska gemenskapens inspektörer

Vad som i 24 och 25 § bestäms om finska myndigheters rätt att utföra inspektion och få upplysningar gäller också EG:s inspektörer. Vid dessa inspektioner skall Livsmedelssäkerhetsverket samarbeta med EG:s inspektörer.

27 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Den som vid utförandet av uppdrag enligt denna lag har tagit del av uppgifter om enenskilds eller sammanslutnings affärs- eller yrkeshemlighet eller ekonomiska ställning får utan hinder av bestämmelserna om sekretess i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) lämna ut uppgifterna till

1) åklagar- och polismyndigheterna för utredning av brott som avses i 5 kap. 1 § i tvångsmedelslagen (450/1987),

2) de myndigheter som avses i 17 § och de inspektörer som avses i 18 § 1 mom. i denna lag för utförandet av uppgifter enligt denna lag samt

3) utländska organ och inspektörer som avses i EG:s lagstiftning eller i något annat internationellt avtal som är bindande för Finland när det i EG:s lagstiftning eller i avtalet i fråga förutsätts att uppgifterna lämnas ut.

28 §

Handräckning

Tillsynsmyndigheten har rätt att av gränsbevakningsväsendet samt polismyndigheterna och räddningsmyndigheterna få handräckning vid utförandet av uppgifter enligt gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen eller denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

29 §

Tillsynsregister

För tillsynen upprätthåller Livsmedelssäkerhetsverket ett riksomfattande register över anmälningsskyldiga verksamhetsutövare enligt 11 § 1 mom. I registret antecknas

1) verksamhetsutövarens namn och adress samt andra nödvändiga kontaktuppgifter,

2) verksamhetsställets adresser och kontaktuppgifter,

3) verksamhetsutövarens bransch,

4) registernummer, när det är fråga om en godkänd anläggning enligt 14 § samt

5) uppgifter om förbud, straff och andra tvångsmedel eller påföljder som bestämts för verksamhetsutövaren med stöd av 32-37 §.

Uppgifterna utplånas ur registret tre år efter att verksamhetsutövaren har upphört med sin verksamhet.

På insamling, behandling och registrering av personuppgifter samt på användning och utlämnande av uppgifter som finns införda i registret tillämpas i övrigt vad som bestäms i personuppgiftslagen (532/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

30 §

Skyldighet att lämna uppgifter

Om tillsynsmyndigheten vet eller har skäl att misstänka att ett gödselmedelfabrikat, råvaran till det eller användningen av dem kan orsaka fara för människors eller djurs hälsa eller växters sundhet eller miljön, skall tillsynsmyndigheten utan hinder av sekretessbestämmelserna, beroende på farans natur, omedelbart underrätta de behöriga miljö-, livsmedels-, veterinär-, hälsoskydds-, räddnings- eller polismyndigheterna om detta.

31 §

Offentliggörande av tillsynsresultat

Livsmedelssäkerhetsverket offentliggör tillsynsresultaten. Sekretessbelagda uppgifter som avses i 27 § får dock inte offentliggöras.

Närmare bestämmelser om offentliggörande av tillsynsresultaten kan utfärdas genom

förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

6 kap.

Administrativa tvångsmedel och påföljder

32 §

Förordnande

Om en verksamhetsutövare inte iakttar gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen eller denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den och bristerna inte uppfyller kraven för utfärdande av förbud enligt 33 §, kan tillsynsmyndigheten bestämma att verksamhetsutövaren skall fullgöra sin skyldighet inom en med hänsyn till sakens natur tillräcklig tid.

33 §

Förbud

Livsmedelssäkerhetsverket kan förbjuda att ett gödselmaterial eller råvaran till det

1) tillverkas, om den tillverknings- eller förvaringslokal som används vid tillverkningen, tillverkningsmetoden eller utrustningen eller tillverkarens metod för egenkontroll eller tillverkarens produkt inte uppfyller de krav som ställs på den i denna lag eller med stöd av den eller i gödselmedelsförordningen eller biproduktförordningen,

2) bearbetas, om den bearbetnings- eller förvaringslokal, den bearbetningsmetod eller den bearbetningsutrustning som används eller verksamhetsutövarens metod för egenkontroll eller verksamhetsutövarens produkt inte uppfyller de krav som ställs på den i denna lag eller med stöd av den eller i gödselmedelsförordningen eller biproduktförordningen,

3) släpps ut på marknaden eller används, om gödselmaterial, förpackandet av det eller uppgifterna om det inte uppfyller de krav som föreskrivs i denna lag eller med stöd av den eller i gödselmedelsförordningen eller biproduktförordningen eller om gödselmaterial används i strid med bruksanvisningarna,

4) transporteras eller lagras, om transportmaterialet eller lagerlokalerna inte uppfyller de krav som föreskrivs i denna lag eller med stöd av den eller i gödselmedelsförordningen eller biproduktförordningen,

5) importeras eller exporteras, om verket vid en inspektion upptäcker att gödselmaterial inte uppfyller de kvalitetskrav som föreskrivs i denna lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller i gödselmedelsförordningen eller biproduktförordningen,

6) släpps ut på marknaden, om explosions- eller brandfarliga gödselmaterial inte har genomgått detonationssäkerhetsprov i enlighet med de krav som föreskrivs i denna lag eller med stöd av den eller i gödselmedelsförordningen.

Förbudet skall omedelbart återkallas, om bristen har avhjälpits eller olägenheten har rättats till så att förbudet inte längre är nödvändigt.

Om saken inte tillåter dröjsmål, kan förutom Livsmedelssäkerhetsverket även någon annan i 17 § avsedd tillsynsmyndighet utfärda ett tillfälligt förbud gällande ett parti gödselmaterial. Ett tillfälligt förbud skall utan dröjsmål föras till Livsmedelssäkerhetsverket för avgörande. Förbudet förfaller, om Livsmedelssäkerhetsverket inte har fattat ett beslut enligt 1 mom. inom en vecka efter att förbudet utfärdades.

Livsmedelssäkerhetsverket skall omedelbart underrätta jord- och skogsbruksministeriet om ett förbud som gäller EG-gödselmaterial.

34 §

Återkallande av godkännande

Livsmedelssäkerhetsverket skall återkalla godkännandet av en anläggning enligt 14 § eller ett laboratorium enligt 19 §, om anläggningen eller laboratoriet lägger ned den verksamhet som utgör grund för godkännandet. Dessutom kan verket återkalla godkännandet, om laboratoriet eller anläggningen på något väsentligt sätt bryter mot krav som ställs i denna lag eller med stöd av den eller om verksamheten inte längre uppfyller kraven för beviljande av godkännande och om dessa brister inte kan avhjälpas inom en rimlig tid

som utsatts av verket. Godkännandet kan dock återkallas omedelbart, om det är nödvändigt på grund av en oskäligen fara som verksamheten medför för människors eller djurs hälsa eller säkerhet, växters sundhet eller miljön.

35 §

Förordnande om förstörande och utförelse

Om det med stöd av 33 § är förbjudet att tillverka, bearbeta, släppa ut på marknaden, använda, importera eller exportera ett gödsel-fabrikat eller råvaran till det, kan Livsmedelssäkerhetsverket bestämma att gödsel-fabrikatet eller råvaran på det sätt som verket godkänner skall bearbetas på nytt, förstöras eller återsändas till avgångslandet på verksamhetsutövarens bekostnad. Till beslutet kan fogas bestämmelser om det förfarande som skall iakttas vid verkställigheten.

36 §

Vite och tvångsutförande

Livsmedelssäkerhetsverket kan förstärka ett förordnande enligt 32 §, ett förbud enligt 33 § 1 mom. eller ett förordnande om förstörande eller utförelse enligt 35 § med vite eller hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad. Även arbetskrafts- och näringscentralen kan fatta ett beslut om hot om tvångsutförande eller tvångsutförande.

I ärenden som gäller vite, hot om tvångsutförande och tvångsutförande iakttas viteslagen (1113/1990).

37 §

Straffbestämmelse

Den som uppsåtligt eller av grov vårdslöshet

1) tillverkar, tekniskt bearbetar, släpper ut på marknaden, använder, importerar eller exporterar gödsel-fabrikat eller råvaror som inte uppfyller de krav eller särskilda krav som i 5-8 § eller med stöd av dem utfärdade bestämmelser och föreskrifter ställs på gödsel-fabrikat, råvaror till dem eller förpackandet eller märkningen av dem,

2) bryter mot en tillfällig begränsning som utfärdats med stöd av 9 §,

3) försummar den anmälningsskyldighet som föreskrivs i 11 § eller att föra register enligt 12 §,

4) försummar att ansöka om godkännande av anläggningen enligt 14 §,

5) bryter mot ett förordnande som utfärdats med stöd av 32 § eller ett förbud som utfärdats med stöd av 33 §, eller

6) bryter mot ett förordnande om förstörande och utförelse som utfärdats med stöd av 35 § skall för förseelse mot lagen om gödsel-fabrikat dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

Livsmedelssäkerhetsverket anmäler för de myndigheters räkning som avses i 4 kap. förseelser enligt 1 mom. till åtalsprövning. Anmälan behöver inte göras, om förseelsen som helhet betraktad kan anses vara uppenbart ringa. I sådana fall kan verket tilldela den verksamhetsutövare som gjort sig skyldig till förseelsen en skriftlig anmärkning med uppmaning att korrigera felen.

7 kap.

Särskilda bestämmelser

38 §

Avgifter

För myndighetsprestationer enligt gödselmedelsförordningen, biproduktförordningen eller denna lag tas avgifter ut till staten enligt vad som föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

39 §

Arvoden och kostnadsersättningar

Livsmedelssäkerhetsverket betalar arvoden och kostnadsersättningar för inspektioner och provtagningar enligt denna lag till de inspektörer som auktoriserats av verket.

40 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som tillsynsmyndigheten har meddelat med stöd av denna lag söks genom besvär hos landsbygdsnäringsnämnden med iakttagande av vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Besvärsskriften gällande beslutet kan också tillställas tillsynsmyndigheten, som utan dröjsmål skall sända besvärsskriften samt handlingarna i ärendet och sitt utlåtande om besvären till besvärsnämnden.

Ändring i beslut gällande tillfälligt förbud enligt 33 § 3 mom. får inte sökas särskilt genom besvär.

41 §

Verkställighet

I ett beslut som fattas med stöd av denna lag kan det bestämmas att beslutet skall iaktas innan det har vunnit laga kraft, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat.

42 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 200 .

Genom denna lag upphävs gödselmedelslagen av den 26 februari 1993 (232/1993) jämte ändringar. De beslut och förordningar som jord- och skogsbruksministeriet har utfärdat med stöd av den upphävda lagen förblir likväl, till den del de inte står i strid med denna lag, i kraft tills något annat föreskrivs.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

43 §

Övergångsbestämmelser

En verksamhetsutövare som är anmälningsskyldig med stöd av 11 § 1 mom. i denna lag och som bedriver verksamhet som avses i denna lag redan när lagen träder i kraft, skall göra anmälan enligt 11 § 1 mom. inom sex månader efter lagens ikraftträdande.

Ett godkännande som motsvarar ett godkännande enligt 14 § och som med stöd av biproduktförordningen har beviljats en anläggning före lagens ikraftträdande förblir i kraft. Andra anläggningar som avses i 14 § och som bedriver verksamhet enligt 14 § vid lagens ikraftträdande skall ansöka om godkännande senast inom 12 månader efter lagens ikraftträdande. Livsmedelssäkerhetsverket skall behandla dessa ansökningar inom fyra månader efter den sista inlämningsdagen för ansökningarna.

Helsingfors den 3 juni 2005

Republikens President

TARJA HALONEN

Jord- och skogsbruksminister *Juha Korkeaoja*